Doğan Kardeş

Temmuz 1965 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Arkadaşları

İKİZLER

ŞU BİZİM AYŞE NİNE HER CUMARTESİ ÖĞLEDEN SONRA NEREYE GİDER ACABA?
BİRAZ YÜRÜYÜP DÖNÜYORDUR!
HAYDİ BİZDE YÜRÜYÜŞE ÇIKALIM! ŞU YALÇIN KAYAYA TIRMANALIM!
GÜZEL BİR FİKİR DOĞRUSU..
GERÇEK DAĞCILAR GİBİ İPLE BİRBİRİMİZE BAĞLANALIM!
NEKADAR DA YÜKSEKLERE TIRMANDIK?
YANIMIZDA OKSİJEN TÜPÜMÜZ DE YOK?
BURAYA BİZDEN BAŞKASI AYAK BASMAMIŞTIR HERHALDE!
EN DİK VE ÇORAK YERİNE GELDİK!
BİRBİRİMİZE BAĞLANMASAYDIK ÇOKTAN DÜŞMÜŞTÜK!
AAAaa! AYŞE NİNE!
MERHABA İKİZLER! NASIL, YÜRÜYÜŞ HOŞUNUZA GİTTİ DEĞİL Mİ? BEN HER CUMARTESİ BURAYA TIRMANMAĞA BAYILIRIM?!

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı: 556 Temmuz 1965

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Umumi Neşriyat Müdürü: Vedat Nedim Tör ✶ Yazı İşlerini yöneten: Orhan Tercan ✶ Terçüme: Gülen Olut ✶ Resim: İbrahim Ersaraç ✶ Yazı İşleri Bürosu: Galata Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✶ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A.Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası» na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Tatilimizi iyi kullanalım

Okul dönemi hepimiz için bir parça yorucu oldu. Tatilde dinlenmek, temiz hava almak, iyi yemek, spor yapmak ve oyun oynamak hakkımız. Ne var ki, boş vakit geçirmekten de kaçınmalıyız. Eğlencelerimizin bile, verimli bir yanı bulunmalı. Kafamız yorulmasın diye okumaya yüz çevirmeyelim. Tembellik kadar insanı yıpratan şey azdır.

SAĞLIĞIMIZA DİKKAT !

Sıcakların iyiden iyiye arttığı şu günlerde, terli vücudumuzla rüzgârda durmamalı, koşup oynamanın üstüne, dondurma ve benzeri şeyler yememeliyiz. Güneş çarpmasından da kendimizi kollayalım. Unutmayalım ki, sağlığın, mutluluğun ve başarının temeli, ölçülü olmaktır.

GEZİLER DÜZENLEYELİM

Ülkemizin dört bucağından, tabiat ve sanat güzellikleri fışkırıyor. Bu güzelliklerden yararlanalım. Büyük gezilere çıkmak elimizde değilse, çevremizi olsun, tanıyalım. Okumakla olduğu kadar, yolculuk yaparak, aklımızı, bilgimizi, zevkimizi, görgümüzü geliştirmeliyiz.

YARIŞMALAR... YARIŞMALAR

Kardeşlerimizin üstün kabiliyetlerini yüze çıkarmak amacıyla, dört kolda (şiir, hikâye, resim, karikatür) düzenlenen tatil yarışmalarımız, şimdiden, büyük ilgi görüyor. Ancak, yarışmacılarımızın bu kadar aceleci olmalarına gerek yok. Eylül sonuna kadar vaktimiz var. Bu güzel fırsatı gelişigüzel kullanmaktansa, sabırlı ve dikkatli bir çalışmanın ürününü vermek, daha akla yakın değil mi?

DOĞAN KARDEŞ

Mehmet Ali & Akşamsefası

DOĞAN KARDEŞ POSTASI

Sevgili Doğan Kardeş,

Seni bana bir ressam ağabeyim tanıtmasaydı, aranıza giremiyecektim. Çok üzgünüm. Geç tanıştığımız için kaybım büyük. Ama, göreceksin; Filiz Başaran, Sıdıka Durmuş, Zerrin Yaşar ablalarımı, İdil Özerdem kardeşimi yetişip geçeceğim. Onlar da benim gibi küçük bir yerde bulunsalardı, seni çok geç tanımış olacaklardı. Belki de adları hiç duyulmayacaktı. Benim elimden şimdiye kadar hiç tutan olmadı. Yazdıklarımı okuyacak kimse bulamadım. Şimdi seninle tanışmış oluyorum. Bundan sonra şiirlerimi sana okurum. «Orman Denizi» ve «Ölü Deniz» adlı iki şiirimi gönderiyorum. Bakalım İdil Özerdem kardeşimiz ne diyecek?

Ben İzmir'in Yukarı Narlıdere köyü İlkokulu'nun beşinci sınıfındayım. Yaşım onbir. Paramız olursa, büyük okullarda okuyacağım. Devlet Ortaokul parasız yatılı imtihanına gireceğim. Kazanabilirsem, aileme yük olmam. Kardeşlerim çok olduğundan babam beni belki hiç okutmayacak. Bu yüzden korku içindeyim. Benim için dua et, olmaz mı, Doğan Kardeş'im.

FATMA KARAHAN — NARLIDERE

●

Sevgili Fatma Kardeş,

Mektupla da olsa, tanıştığımıza çok sevindim. İki şiirin incelenmek üzere yazı kurulunda. Uygun görülürse basılır. Bundan böyle mektup ve şiirlerini bana gönderebilirsin. Tatil yarışmalarımıza katılmanın tam sırası. Tuttuğunu koparır, iradeli bir kardeşe benziyorsun. Herhalde yanılmıyorum.

Başarı dileklerimle.

DOĞAN KARDEŞ

●

Sevgili Doğan Kardeş,

Sana uzun zamandır yazmak istiyor, fakat fırsat bulamıyordum. Ben bir müziksever kardeşinim. Batı müziğine de ilgi duyuyorum, ama, özellikle Türk müziğine çok bağlıyım. Saz, mandolin, akordeon ve kitara çalıyorum. Senden bir dileğim var : Acaba, sayfalarında Türk müziğine de yer ayıramaz mısın? Selâmlarımla.

İNCİLÂY ERŞİMŞEK — İZMİR

●

Sevgili İncilây Kardeş,

Öz müziğimizi ben de çok severim. Ancak, müziğimizin, batı müziği metodlarından yararlanması gerektiğine inanıyorum.

Ben, müziğin yerlisi, yabancısı diye bir ayırma yapmayı uygun bulmuyorum. Bana sorarsan, müziğin iyisi var, kötüsü var, o kadar.

Hoşça kal, İncilây Kardeş.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,

Sana biraz darıldım. Neden, biliyor musun? Derginde basılmak üzere bir şiir, bir fıkra, senin 20. yaşını kutlayan bir yazı ve bir de resim göndermiştim. Hiçbirini yayınlamadın. Acaba niçin? Adımı derginde görsem, çok güzel bir hediye almış kadar sevineceğim. Arkadaşlığımızın hatırı için bana cevap ver, olmaz mı, Doğan Kardeş?

SEMA PEKEL — ANKARA

●

Sevgili Sema Kardeş,
İşte, mektubunu yayınlıyorum. Herhalde, barıştık artık. Ama, şunu unutma ki, Doğan Kardeş dergiye gönderilen bütün mektup, yazı ve resimleri, hiçbir seçme yapmadan yayınlayacak olursa, vay haline!. Öyle değil mi, Sema Kardeş?

DOĞAN KARDEŞ

●

Sevgili Doğan Kardeş,

Seni ilk olarak elime aldığım günkü heyecanımı unutamam. Ben ilkokulun beşinci sınıfındayım. Bu yılın başlarında, «Arkadaş mı iyidir, kitap mı iyidir» konulu bir münazara düzenlemiştik. Ben: «Kitap iyidir» demiştim. Çünkü insan bir arkadaşının iyi mi, kötü mü olduğunu kolayca anlıyamıyor. Ama, bir kitabın sayfalarına bakınca iyi olup olmadığı ortaya çıkıyor. Bazı dergiler var, insanın ruhunu savaşkan yapıyor. Sen öyle değilsin. Ahlâk kurallarına göre yayınlanan biricik dergisin. Senin için birçok kardeşler bulacağım. Mektubuma son verirken, sana ve diğer kardeşlerime selâmlarımı sunarım.

GÜL BATMAZ — BURSA

●

Sevgili Doğan Kardeş,
İki yıl üstüste senin tatil yarışmalarında resim armağanını kazanmam benim istek ve cesaretimi arttırdı. Yine senin aracılığınla «Shankar Milletlerarası Çocuk Resim ve Yazı Yarışması» nda haberim oldu. 1963 resim yarışmasını kazanarak, bir gümüş tabak ve bir sertifika aldım. Beni mutlu kılan bu başarılara senin sâyende ulaştım. Sana ne kadar teşekkür etsem, azdır.
Tatil sonunda bir sergi açmak istiyorum. Galatasaray'daki galerinizde resimlerimi sergileyebilir miyim? Bana da bir köşe ayırabilirseniz çok sevineceğim. Saygılarımla.

LEVENT ERÇETİN — İSTANBUL

●

Sevgili Levent Kardeş,
Sürekli başarılarından dolayı seni candan kutlarım. Yapı ve Kredi Bankası'nın Sanat Galerisinde, yalnızca toplu sergiler açılabilmektedir. Resimde üstün istidat gösteren kardeşleriniz çoğalacak olursa, senin bu dileğin yerine gelebilir. Sevgilerimle.

DOĞAN KARDEŞ

Mehmet Ali & Akşamsefası

ARTHURO TOSCANİNİ
1867 - 1957

o da bir çocuktu

TENOR, okuduğu parçayı bitirince, hınca hınç dolu konser salonunun balkonundan tatlı, berrak bir ses yükseldi:
«Olmadı, olmadı. Orası böyle söylenecek. »
Sonra bir çocuk kendinden geçerek az önceki şarkıyı okumaya başladı. Şarkıcı şaşırıp kalmıştı. Hayretle yukarı bakıyordu. Bunun üstüne Claudio Toscanini eliyle oğlunun ağzını kapatarak onu susturdu. Daha sonra da orkestra konsere devam etti. Parma şehrindeki opera binasında o zamana kadar buna benzer bir olay görülmemişti.

Olayın kahramanı Arthuro, o sırada altı yaşlarındaydı.
Herkesi hayretlere düşüren o şarkıyı, kış geceleri evlerinde sobanın başında toplanan komşularla babası koro halinde pek sık söylediklerinden artık ezbere biliyordu. Babasını öyle çok seviyor, onun yanlış yapamıyacağına öylesine içten inanıyordu ki, şarkıyı kendi duyduğundan apayrı okuyan tenoru kabahatli görerek yanlışını düzeltmek istemişti. İşin en ilginç yanı, Arthuro'nun o yaşta bile müzik parçalarının kusursuz olarak çalınıp okunması gerektiğini benimsemesiydi. Arthuro sekizine basınca okula başladı. Pahalı, gösterişli esvaplarıyla değil de üstünün başının temizliği, tertipliliği ile göze çarpıyordu. Annesi, her sabah kapıda durup çocuğun her şeyinin tertemiz ve yerinde olup olmadığını kontrol ettikten sonra öğle yemeği paketini eline verirdi.
İkinci sınıftaki öğretmeni Arthuro'nun öğrenmeye karşı büyük bir ilgisi olduğunu farketmişti. Hele sıra şarkı söylemeye gelin-

ce çocuğun sonsuz mutluluğu gözünden kaçmamıştı. Bütün bunlar onun üstün istidatlı olduğunu açıkça ortaya koyuyordu.
Öğretmen bir gün okuldan sonra, Arthuro'yu kendi evine götürdü. Çocuk girdiği odada bir piyano görür görmez hemen koşup iskemlesine oturdu ve parmaklarını tuşlar üzerinde gezdirmeye başladı.

Ömründe ilk defa piyanoya elini sürüyordu. Öğretmen ona çeşitli anahtarları ve notaların adlarını öğretti. Çocuk can kulağı ile dinliyordu. Öğretmen kendisine artık eve gitmesi gerektiğini söyleyinceye kadar piyanodan başını kaldırmadı.

Birkaç ders sonra, öğretmen Arthuro'nun ana babasıyla görüştü ve onlara oğullarının müziğe karşı büyük bir ilgisi olduğunu, bunun vakit geçirilmeden işlenmesi gerektiğini uzun uzun anlattı. Ama baba Toscanini öyle kolay kolay bu fikri kabule yanaşmıyordu.

«İyi bir terzi, kötü bir çalgıcıdan kat kat üstündür» diyordu da başka bir şey demiyordu. Öğretmen bütün çabalarının boşuna olduğunu görünce bir ara çocuğa hiç değilse bir fırsat verilmesi gerektiğini sert sert söyledi. Bunun üstüne annenin sesi çıktı:

«Claudio, oğlumuzun konservatuvara gitmesini en az sizin kadar istiyor. Merak etmeyin, pek yakında müzik derslerine başlıyacak.»

Böylece çocuğun geleceği daha o gün kararlaştırıldı. Arthuro on yaşına gelince konservatuvara devam etmeye başladı.

Bu yüzden baba Toscanini için sıkıntılı bir devre açıldı.

Dört çocuğuna yiyecek parası çıkarabilmek için minik terzi dükkânında sabahtan akşama kadar çalışıp duruyordu. Çocuğun konservatuvar ücretini ödiyebilmek için ailede herkes çalışmak ve mümkün olduğu kadar da az masraf etmek zorunda kaldılar. Annenin göğsü kıvançla kabarıyordu. Akrabalarından zaman zaman yiyecek sıkıntısı çektiklerini saklıyordu. Örneğin, kızkardeşini her ziyarete gidişlerinde çocuklar çıkarılan ağız sulandırıcı yiyeceklere ellerini sürmüyorlar, «Teşekkür ederiz, tokuz» deyip sofradan çekiliyorlardı. Arthuro, büyük bir üne ulaştıktan sonra o günlerdeki anılardan sık sık söz etmiştir.

Arthuro piyano ve viyolonsel öğrendi. Konservatuvarda ikinci sınıfa geçince, ilkin Parma, sonra Milano'da dokuz yıl okumasını sağlıyan bir burs kazandı.

Bu çocuk için öyle kolay kolay ele geçmez bir fırsattı. Ondan mümkün olduğu kadar çok yararlanmaya çalışıyordu. Örneğin öğrencilerin haftada iki defa yürüyüşe çıkmalarına izin vardı. Fakat Arthuro, müziği bırakıp da bir yerlere gidecek gibi değildi.

Müzikle uğraşmak ona öyle bir mutluluk veriyordu ki, yavaş yavaş bu öbür çocukları da etkilemeye başlamıştı. Derslerden sonra çalgısını alan Arthuro'nun yatakhanesine koşuyordu. Onun idaresinde saatlerce yavaş yavaş çalıp eğleniyorlardı. Ne var ki, yaptıkları okul kuralların aykırıydı. Yakalanınca bir hafta katıksız ekmek cezasına çarpılıyorlardı. Ama cezaya aldırış ettikleri yoktu. Bir iki hafta sonra tekrar Arthuro'nun yöneticiliğinde çalmaya koşuyorlardı. Çocuklar ona «Dahi» demeye başlamışlardı.

Profesör Carini çocuğu bir sınavdan geçirmek istedi. İlkin önüne hiç bir yerde çalınmamış kendi viyolonsel konçertosunu koydu. Çaldırdıktan sonra, notaları kapattı. Bu defa Arthuro ezbere çalmaya başladı. Profesör çocuğun bu başarısına şaşırıp kalmıştı. Gördüklerine bir türlü inanamıyordu. Sınavı biraz daha çetinleştirdi. İtalya'da hiç çalınmamış olan

Mehmet Ali & Akşamsefası

Wagner'in «Tannhauser» operasının uvertürünü ayrı ayrı bütün orkestra âletleri için okumasını istedi. Sonra notayı kapatarak, eline nota kâğıdı verdi, bu defa aynı şeyi ezberden yazmasını söyledi. Çocuk bunun da üstesinden gelince, Carini yutkunarak, kendini toparladı ve,

«Çocuklar haklıymış dedi, «Sen dedikleri gibi gerçekten bir dâhisin.»

Bu akıllara durgunluk veren müzik hâfızası, Toscanini'nin seksen dokuz yıllık ömrü boyunca, onun müzikçiler arasından sivrilmesine sebep oldu. Avrupa ve Amerika'nın en ünlü orkestra ve operalarını başarıyla yönetti.

Besteciler, bu usta müzik yöneticisinin kendi eserlerini o derece iyi anlamasına ve özünü kavrıyarak çaldırmasına şaşmaktan kendilerini alamıyorlardı. Onunla çalan orkestra üyeler, kendisini memnun edebilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Zira, en büyüğünden en küçüğüne kadar herkes, Toscanini ile çalmanın en büyük çabalara değdiği kanısındaydı. Tıpkı Parma konservatuvarında okul idarecilerinden gizli konserler veren çocuklar gibi.

FATOŞ KARDEŞ'LE KÖK KARDEŞ'İN KONUŞMASI

FATOŞ: Kök kardeş, kök kardeş, sen bu ağacın bir parçası değil misin? Öyleyse niçin ondan bu kadar uzaktasın? Ağacını bırakıp böyle dolaşmaya çıkman doğru mu? Yoksa onu sevmiyor musun?

KÖK: Topraktan su alıp ağaca vermek en önemli görevimdir. Ağaç çok, pek çok su ister. Ona gereken suyu bulmak için diğer kök kardeşlerimle birlikte işte böyle etrafa yayılırız.

★ Tatil yarışmalarına katılmayı unutma. ★

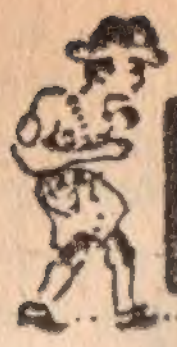

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Hangi konuyu yazmalı?

Karagöz — Oğlum, ne düşünüyorsun öyle arpacı kumrusu gibi?

Karagözcük — Yarışma için konu arıyorum babacığım.

Karagöz — Ne yarışması o öyle?

Karagözcük — Doğan Kardeş'in şiir, hikâye, resim, karikatür yarışmaları var ya.

Karagöz — Ha anladım, anladım.

Karagözcük — İşte ben de onlardan birine katılmak istiyorum.

Karagöz — Hangisine bakayım?

Karagözcük — Hikâye yarışmasına.

Karagöz — Demek hikâye yarışması için konu arıyorsun şimdi.

Karagözcük — Evet babacığım... Birkaç konu buldum, buldum ama hangisini işliyeceğime daha bir türlü karar veremedim.

Karagöz — Anlat bakayım bana konularını...

Karagözcük — Biri, balıkçıların balık çekmesi... Hani geçen gün, Boğaz'da, Kireçburnu'nda seyretmiştik ya, işte o.

Karagöz — Anlaşılan o günü bir türlü unutamıyorsun, ağlamıştın da...

Karagözcük — Öyle babacığım, unutamıyorum. O bir yığın balığın ağların içinde gümüş gümüş, nefes nefese çırpınışları, ağızcıklarını bir açıp bir kapayışları, can çekişmeleri, sonra da bir bir hareketsiz kalıp ölüşleri... Açık gözlerle bizi seyredişleri...

Karagöz — Başlama yine ağlamaya...

Karagözcük — Yok, yok, merak etme, ağlamam babacığım. O, o gündü... Çok dokunmuştu bana o manzara.. İşte, o günümü yeniden yaşamak ve yazmak istiyorum.

Karagöz — Aferin sana... Gerçek sanat böyle yapılır. Yaşadıklarını yaşatabilmekle... Doğan Kardeş de zaten böyle yaşanmış hikâyeler istiyor, değil mi?

Karagözcük — Evet, öyle babacığım. Bir konum daha var ama...

Karagöz — Hangisi o?

Karagözcük — Geçen akşam hani şu Osman Beyin anlattığı hikâye.

Karagöz — Osman Bey'de hikâye çok, hangisi?

Karagözcük — Hani, canım sakat kargayı besleyen arkadaş karganın hikâyesi...

Karagöz — Aaa, sahi... Eğer iyi anlatabilirsen, o da çok güzel bir hikâye olabilir.

Karagözcük — Ya babacığım, bütün mesele orada, iyi anlatabilmekte.

Karagöz — Konu da önemli ama. Her şeyden daha çok önemli olan, konuyu anlatabilmek.

Karagözcük — Konuyu iyi anlatabilmek için de, onu çok iyi duymak gerek.

Karagöz — Onun için bence, sen şu karga hikâyesini bırak da, balıkçıların hikâyesini yaz, daha iyi... Çünkü onu gözlerinle gördün, yaşadın, duydun.

Karagözcük — Öyle babacığım, hakkın var... Başkasından duyduğum bir hikâyeyi yazmaktansa, gözlerimle gördüğüm, yaşadığım bir olayı anlatmam daha iyi olacak.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Erich Kaestner'in güzel bir hikâyesi

Çeviren: Türkis NOYAN

İki Anne ve Bir Çocuk

Sekiz yaşındaki Marlene, Oswald adındaki bebeğini Merck ailesinin arsasında bulunan halı silkmeye mahsus direğin üzerine yerleştirmeye uğraşıyordu. «Belki günün birinde uçağa binersin. Ne olur ne olmaz, başın dönmeden yükseklere tırmanmaya şimdiden alış!» diyordu. O sırada küçük kardeşi Poni göründü ve «Seni eve çağırıyorlar, yeni annemiz geldi de» diye seslendi.

Marlene başı ile «peki» dermiş gibi bir hareket yaptı ve bebek arabasındaki yastıkları, yorganları silkeleyip düzeltmeye koyuldu. Poni de gerisin geriye dönüp yolun karşı tarafında bulunan evlerinin kapısında kayboldu. Merck ailesinin çocukları Marlene'nin etrafını aldılar ve oğlanlardan biri sordu, «Yeni annenizin ismi ne?» Kız cevap verdi: «Bayan Stampfer diyorlar ona».

Herta Merck, «Haydi oradan! Saçmalama..» dedi. «Madem ki anneniz, babanızın ismini taşıması, yani adının Bayan Nieritz olması lâzım!»

Oğlan, «Amma da budalasın ha...» dedi. «Babasının adı Bayan Nieritz değil ki!». Çocuk elini uzatıp, ablasının akılsızlığını belirtmek için onun alnını karışlamak istedi. Fakat öteki onun eline bir tane indirdi. Oğlan da buna aynı şekilde karşılık verdi, böylece Merck ailesinde sık sık raslanan döğüşlerden biri başladı. Döğüşenlerin öfkesi çabuk yatışmasın diye öbür kardeşler de işe karışıp kavgayı kızıştırdılar. Neticede Marlene arsada tek başına kaldı. Çünkü döğüş gitgide uzaklaşarak ilerdeki barakanın önüne kaymıştı. Marlene bebek arabasını sürerek caddeye çıktı ve oradan ayrıldı. Oswald adındaki bebek daha bir süre direğin tepesinde kaldıktan sonra birden sinirleri bozulmuş olacak ki, arkaya doğru yıkılarak düştü. Göğe uzanmış kolları ile korku içinde sırtüstü yatıp kaldı. Bereket versin ki, kumaştandı, bu yüzden bir tarafına bir şey olmadı..

Marlene caddeye çıkar çıkmaz usulca etrafına bakındı, sonra bebek arabasını evlerin önü sıra sürerek dar sokaklardan birine saptı. Artık daha yavaş yürüyordu, buradaki yüksek ağaçların altında kendine emanet edilen çocuğu gezmeye çıkarmış bir kadının olgunluğunu almış gibiydi. Nihayet evler seyreldi, tarlalar, bahçeler başladı. Marlene burada biraz oyalandı, çitlerin üzerinden sarkan ağaçların dallarından bir kaçını kırarak bebek arabasına koydu. Yol kenarında yetişen papatyalardan da üç tane kopardı ve dalların yanına yerleştirdi. Sonra yoluna devam etti, mezarlığa doğru yürüdü.

Son yıllara ait mezarların bulunduğu tepeye tırmanmaya başladı. Yukarıya ulaşınca buradaki bir aile mezarlığının etrafını çeviren parmaklığın gıcırdayan kapısını açtı, bebek arabasını üç basamaktan güçlükle aşırarak yukarı çıktı, orada bulunan yeşil bir sıraya oturdu. Mezarları süsleyen fidanların, çiçeklerin, heykelciklerin üzerinden bakınca aşağılarda, morumtrak bir buğu içinde şehrin evlerini, kulelerini ve havagazı deposunu göre-

biliyordu. Önünden mezarları temiz tutmak ve çiçekleri sulamakla görevli bulunan yaşlı kadınlardan biri geçti. Kadın çocuğa gülümsiyerek selâm verdi. Fakat Marlene bunun farkına bile varmadı. Yavaşça yere diz çöktü, mezarın üstündeki kuru dalları ve çiçekleri topladı, onların yerine yeni getirmiş olduğu taze dalları ve üç papatyayı koydu. Sonra arabanın içinden Florfina adındaki bebeğini çıkarıp onu da papatyaların yanına oturttu. Kendisi de mezarın granit taşından yapılmış çevreliğine ilişti. Bir süre sonra bebeğine, «Oswald daha hâlâ direğin tepesinde oturuyordu» diye söylendi, «bana hatırlat da sonra onu oradan indirelim, yoksa bütün gece dışarıda kalır ve ağlar, belki de korkudan kalb hastalığına tutulur. Uslu otur bakayım!..»

Siyahlar giyiniş bir bayla bir bayan oradan geçtiler. Ayaklarının altında çakıl taşları gıcırdıyordu.

Marlene, Florfina'nın keçeleşmiş saçlarını okşadı ve sanki bir soruya cevap verirmiş gibi başını salladı: «Bayan Stampfer şimdi Bayan Nieritz adını aldı, isim değiştirmekle, bizim annemiz olabileceğini zannediyor... Ne komik değil mi? Sanki ben şimdi Merck ailesine gidip, günaydın efendim, bundan böyle sizin kızınız olmak istiyorum, ismim de Marlene Merck olacak desem sahiden onların kızı olabilir miyim? Anlıyorsun değil mi? Sen bir bebekken bunu anlıyorsun da babam neden anlamıyor? Annemiz ölmüş diye bize yeni bir anne getirmek istiyor. Ama insanın annesi yoksa, annesi yoktur işte... Başkası onun yerini tutamaz..»

Marlene, Florfina adındaki bebeğini kucağına oturttu ve sordu, «Yoruldun mu canım?» Sonra şehrin manzarasına dalarak alçak sesle devam etti, «Sana bir masal anlatayım mı? Bak, istersen sana kendini hep yalnız hisseden Martha'nın öyküsünü anlatayım... Martha'nın annesi ölmüştü. Günün birinde annesini göreceği geldi ve onu bir yokluyayım dedi... Birikmiş parası ile uçak satın aldı. Bu uçağı kocaman bir topun içine soktular, sonra topu ateşlediler. Uçak büyük bir hızla fırlayıp tâ gökyüzüne çıktı. İçinde de Martha oturuyordu. Yanına bir çanta içinde süt ve kurabiye almıştı, annesi için de bir kutu şeker... Martha gökyüzüne vardığında onu geri çevirmek istediler. Çünkü buraya sadece ölen insanları alırlarmış.. Fakat Martha orada bulunan polise, annesi için getirmiş olduğu şeker kutusunu verince içeri girmek iznini koparabildi.. Gökyüzünde uzun uzun dolaştı, annesini aradı.. Buradaki sokaklar hep numaralanmıştı. Nihayet 1111 numaralı sokakta annesini buldu. Annesi altından yapılmış çok güzel bir elbise giymişti. Sinemalardakine benzer açılır kapanır bir koltuğa oturmuş altı çocuğunun resimlerine bakıyordu. Martha usulcacık onun yanına ilişti ve elini yakaladı. Sevinçle, «İşte nihayet seni buldum anneciğim... Artık yeryüzünde sensiz yaşamak istemiyorum. Sanki ölmüşüm gibi yaparak senin yanında kalmak istiyorum. Zaten kapıdaki polise sana aldığım fondanları verdim. Ama merak etme sana yenilerini alacağım. Artık hiç bir şeyin önemi yok. Çünkü sana kavuştum, benim canım anneciğim..» Küçük Marlene bir defa daha, «Benim canım anneciğim» dedi. Artık aşağıdaki şehrin evlerini göremiyordu, çünkü gözleri yaşla dolmuştu... Başını üç papatyanın yanına koydu ve yüzünü elleriyle kapadı.

At tüccarı Bay Nieritz düğününe gelen akrabaları ve eski bir dostu ile birlikte evinin misafir odasında oturmaktaydı. Yeni karısı Lisbeth pastayı bölüştürüyor, konukların fincanlarına kahve dolduruyor ve herkesi yiyip içmeye dâvet ediyordu. Arasıra da yerinden kalkıp çocukların bulunduğu ve neşeli neşeli gülüp koşuşarak patırtı yaptıkları yan odaya giriyordu.

Sofra başına döndüğü zaman sevinçli bir halde «Robert demin bana anne dedi, Gertrud da elimi okşadı» diye içerde olup bitenleri alçak sesle anlatıyordu.

Bay Nieritz «İyi, güzel ama, Marlene nerde kaldı?» diye sordu. «Birinci karıma o kadar düşkündü ki, Lisbeth evimize geleliberi çocuk hemen hemen hiç evde durmuyor.» Akrabalardan biri, «Benim iki ev ilerimizde dul bir kadın oturuyor» diye anlattı, «kadıncağız iki yıldır dürüst, yakışıklı bir adamla evlenmek istiyor, fakat çocuğu bir türlü buna razı olmuyor. Adam misafir gelecek olsa bir ağlamadır tutturuyor, tâ ki, adam kalkıp gidene kadar bağırıp çağırıyor.. Kadıncağız da ne yapacağını bilemiyor..»

Bay Nieritz «Poni» diye seslendi. Küçük kız elinde kocaman bir dilim pasta ile yan odadan içeriye geldi.
«Sen Marlene'yi çağırmadın mı?»
«Çağırdım, o da başını sallıyarak geliyorum der gibi yaptı. Ben de tekrar dönüp geldim.»
Yeni anne «Yoksa hâlâ Merck'lerde mi?..» diye sordu.
«Hayır»
«Peki ama nerede? Bodrumda mı, ahırda mı, samanlıkta mı?»
«Hayır oralarda da değil..»
«O halde nerede?»
«Söylemek istemiyorum!»
Baba, «Buraya gel bakayım» diye emretti..
«Marlene nerede bilmek istiyorum..»
«Şey, Marlene şeyde... Hayır söylemiyeceğim!»
«Söyle diyorum, nerede?»
«Herhalde mezarlıktadır, çoğu zaman oraya gidiyor. Bir defasında beni de götürdü.»
Konuklar biraz şaşırmışlardı. Baba başını önüne eğdi ve saatinin kösteğiyle oynamaya başladı. Sonra «Peki çocuğum, haydi yine öbür odaya dön» dedi ve küçük kız gitti.. Yan odadan çocukların kahkahaları ve fincan şıngırtıları duyuluyordu.
Yeni bayan Nieritz birdenbire yerinden kalktı, başına şapkasını geçirdi, vazolardan birinden bir demet karanfil çıkardı ve bunları beyaz bir kâğıda sardı.
Kocası, «Yoksa onu almaya mı gideceksin?» diye sordu. «Evet onu almaya gideceğim. Kusuruma bakmayın, gitmem gerek».
Görümcelerden biri, «Çok iyi ediyorsun Lisbeth» dedi. Sonra kadın çıkıp gitti. Bay Nieritz'in arkadaşı da onu, kendine iyi bir eş seçmiş olmasından dolayı kutladı.
İkisi de birbirlerini uzaktan farketmişlerdi. Çocuk, sanki kendisini savunmak istermiş gibi parmaklıklı kapının arkasına geçti. Kadının yüzü ise bembeyazdı. Basamakları çıkmadı, aşağıda durdu. Küçük üvey kızının gözleri içine bakabilmek için başını kaldırmak zorundaydı.
«Eve gelmek istemiyor musun?» diye sordu.
Marlene hafifçe başını salladı ve sustu.
«Neden bana dargın duruyorsun? Benim anasız kalmış olan altı çocuğa faydalı olmayı istememem o kadar kötü bir şey mi? Biliyorum, insanın sadece bir tane anası olabilir, o da ölürse kimse onun yerini tutamaz. Ama yine de insanın candan birine ihtiyacı vardır Marlene...»
Kadın yorgun bir halde basamaklardan birine, çocuğun ayakları dibine oturdu. Elinde tuttuğu düğün çiçeklerine bakarak konuşmaya devam etti: «İnan bana, benim senin yanında olmam, senin kimsesiz olmandan çok daha iyidir... Bak sana anlatayım, vaktiyle ben de senin gibi küçük bir kızdım, bunu hiç düşünmedin değil mi? Annem ölünce babam bir daha evlenmedi. Zannedersem bu benim için daha kötü oldu... Ve ben senin bugün olduğundan çok daha mutsuzdum.»
Marlene oturmakta olan kadının arkasında durmuş dinliyordu.
«Çocukken hep yalnızdım. Gerçi benim babam seninki gibi at alıp satmak için Belçika, Danimarka gibi ülkelere gitmiyordu ama, evde oturduğu da yoktu. Nihayet ben de Hamburgda bir dükkânda satıcı oldum. Pazar günleri arkadaşlarımla gezerdim. Fakat onlarla pek uyuşamazdım. Onlar benden daha güzeldiler ve hep neşeliydiler. Yıllarca benimle evlenmeyi tasarlayan birisi de çıkmadı. Halbuki çocuk sahibi olmayı ne kadar da isterdim...»
Kadın beyaz kâğıda sarılı çiçekleri çıkarıp kucağına koydu, «Böylece gitgide yaşım iler-

(Ayakkabıcı dükkânında)

— Ah, afedersiniz, çocuğum yılanını kutuların birine kaçırmış!

ledi,» dedi. «Nihayet baban gelip de bana, sizlere analık etmek isteyip istemediğimi sorunca, teklifini kabul ettim. Sizin ölmüş olan annenizin yerine geçmek için değil ama... Onun yerini nasıl olsa tutamam. Fakat benim de çocuk sevgisine ihtiyacım var, sizin yanınıza gelmeyi onun için istedim. Zannediyorsun ki, sadece sen yalnızsın Marlene.. İnan ki, ben senden çok daha yalnızım.»

Kadın iki büklüm oturmuş, çiçeklerin üzerinden çıkardığı ince kâğıdı itina ile katlıyordu. Birden küçük bir el uzanıp kucağındaki karanfil demetini aldı. Kadın dönüp baktığında Marlene'nin çiçekleri mezara yerleştirdiğini gördü. Sonra çocuk bebeğini arabasına oturttu, küçük aracı açık duran parmaklıklı kapıdan çıkararak basamaklardan indirdi. Kadına alçak sesle, «Haydi kalk artık, elbisen kirlenecek» dedi.

Issız mezarların arasından yanyana geçtiler, tek kelime konuşmuyorlardı.

Caddeye çıktıkları zaman kadın çekingen bir tavırla arabayı işaret etti ve sordu, «Bebeğinin adı ne?» Küçük kız: «Florfina» dedi ve ilâve etti: «Oswald da direğin tepesinde oturuyor hâlâ...»

İKİ SADIK KÖPEK

Friedrich Schnack'tan çeviren: **AYDOS TÜRK**

Tofilo adındaki italyan köpeği, 1811 yılında efendisiyle birlikte Alpleri aşarak Napolyon'un Moskova seferine katılmıştı. Moskova alevler içindeydi. Napolyon'un ordusu bozguna uğradığı sırada Tofilo'nun efendisi Bresina'da ölmüştü. Sahibi ölen köpek inliyor, uluyor, bir aşağı bir yukarı koşuyordu. Efendisi gibi üniformalı bir asker görünce peşine takılıyor, ama onunla hiçbir zaman dost olamıyordu. Tofilo uzun ve çetin bir yolculuktan sonra Rusya'yı, Almanya'yı geçerek Tirol Alpleri üzerinden Milano'ya dönebilmişti. Milano'ya döner dönmez de efendisinin bir zamanlar kaldığı kışlanın önüne, birlikte nöbet tuttukları yere koştu. Kulübeyi şöyle bir döndü, eski hareketlerini tekrarladı. Nöbet değiştiren askerlerin yerine yenileri geliyor, fakat Tofilo kulübenin çevresinden bir türlü ayrılmıyordu. Ona dokunan, engel olan yoktu.

Fransızları kovarak yukarı İtalya'yı ele geçiren Avusturyalılar da onu yanlarına aldılar. Askerler kendisini birbirlerine devretmek isterken o diretiyordu. Sadakatiyle bütün bir ün yapmıştı. Halktan bazı kimseler onu kutsal sayıyordu. İki yıl sonra Tofilo'yu bu yerden ancak ölümü ayırabildi.

Bir italyan sirk köpeği olan Luigi'nin hikâyesi de Tofilo'nun hikâyesinden daha az ilgi çekici değildir. Bu buldok köpeği üç yıldır bir köy sirkinde gösteriler yapıyordu. Sahibi Petro ile birlikte köylüleri şaşkına döndürüyordu. Genç Petro onu kendine iyice alıştırmış, ona birkaç numara öğretmişti. Luigi sirkte dansediyor, takla atıyor, bir şemsiyeyi başının üstünde taşıyarak yürüyüş yapıyordu. Ara sıra bir otomobil lâstiğinin arasından atlıyor, şişelerin üstünde dengede duruyordu. Gösterinin sonunda da şapkasını dişleri arasına alıyor, arka ayaklarının üstüne kalkarak para topluyordu.

Sahibine içten bağlı olan Luigi hayatından memnundu. Ne yazık ki Luigi'nin arkadaşı ve sahibi genç, ansızın ölüverdi. Luigi ölen kendisiymiş gibi bu ölüme karşı koymak istiyordu. Sahibi öldüğü halde gösteriler devam ediyordu. Luigi kararını verdi: Oynamaya o da devam edecekti. Şemsiyesi elinde dolaşıyor, şapkasını çıkarıp para topluyordu. Bir gün son parayı da almıştı, ansızın fırlayarak kayboldu. Ertesi gün onu Petro'nun mezarı başında buldular. Sahibine para dolu şapkasını hediye olarak getirmişti.

Sirk oyuncuları, köylüler Luigi'yi mezarın başından ayırmak için boşuna uğraştılar. Sonunda köpeği kendi haline bıraktılar. Birkaç gün sonra Luigi açlığa dayanamayıp öldü.

GERÇEK BİR HİKÂYE

Güneydoğu Yılanları

Güneydoğu Anadolu gerçekten çok sıcak. Hele yazın ortalık kavrulur. Doğrusu İstanbul'u en güzel mevsimde bırakıp Diyarbakıra gitmek hiç de hoşuma gitmedi.

Oraya varışımdan bir hafta sonra, teyzemin tek katlı evinin balkonunda oturmuş denizi, ılık ılık esen hafif rüzgârın özlemini çekerek yelpazeyle serinlemeye çalışıyordum. Babam Harp Akademisindeyken geçirdiğimiz günleri adamakıllı arıyordum. Ama Sarıkamış'a tayin edildiği zaman teyzemin beni yanına çağıran mektubuna çok sevindim. Babam oradayken ben onlarda kalacaktım. Annemi hatırlamıyorum bile. Ben üç yaşındayken ölmüş. Annemle teyzem ikizmişler. Oraya gidince bir bakıma anneme kavuşacağımı düşünerek günleri iple çektim.

Teyzemin candan karşılayışı kurduğum hayalleri kırmadı, eniştemin tutumu bana babamı hiç arattırmadı. Yalnız yeğenlerim. Daha doğrusu ikisi. Yaşıtım Leman'la ondan bir yaş küçük Refik beni geldiğime geleceğime bin defa pişman ettiler.

En küçük yeğenim Semra'dan şikâyet edemem doğrusu. Daha dört yaşında. Pek sevimli, pek cana yakın. Beni boş gördü mü hemen kendi uydurduğu hikâyeleri anlatmaya başlar. Ben de zevkle dinlerim. Za-

ten böyle şeyleri çok severim. İleride yazar olacağım. Semra'ya küçük kardeşim gözüyle bakıyorum. Ötekilere karşı aynı hisleri duyamadığım için belki ben de kabahatliyim.

Diyarbakır'da doğup büyüdüklerinden sıcaktan hiç yakınmıyorlar. Ayrıca orada özellikle yazın çoğalan bazı böceklere, akreplere, örümceklere de aldırış ettikleri yok.

Bir gece Leman'la beraber yattığımız yatakta bir akrebin gezdiğini görünce çığlıklar atarak oradan kaçtım. Leman hiç oralı olmadı; «Sana zararı olmaz, sokmaz o» diyerek gerindi. Teyzem imdadıma yetişti. Akrebin üstüne bir bez atıp yerden aldı ve götürüp dışarı attı.

Ertesi sabah Refik'in Leman'a şöyle dediğini duydum:

«Kuzenimize Fatoş diyorlar. Ben bu ada gidecek çok güzel bir sıfat buldum: Korkak Fatoş. Nasıl? Daha uygun birşey olmaz değil mi?»

Bu bana çok dokundu. Bana yalnız babam Fatoş derdi. Herhalde teyzeme yazdığı mektupta da bu adı kullanmıştı ki, teyzem gelir gelmez beni Fatoş diye çağırmaya başlamıştı.

Onun bana Fatoş demesi hoşuma gidiyordu. Kuzenlerimin de bu adı kullanmalarına ses çıkarmıyordum ama Korkak Fatoş denilince iş değişiyordu tabiî. Kendimi onların yerine koyunca bana bu adı takmakta haklı olduklarını da kabul ediyordum. Ne var ki, bütün bunlar İstanbul'daki evimizi, babamı deli gibi özlememe yol açtı. Teyzem bundan böyle hep yanlarında kalmamı istiyordu. Ama ben orada pek fazla oturamıyacağımı iyice anlamıştım.

Alaycı tabiatlı bazı kimseler vardır. İşte Refik onlardan. Hep insanın zayıf bir tarafını yakalamaya çalışıyor. Üstelik ben de hemen korkaklığımı açığa vuranlardanım.

Bir sabah teyzeme böğürtlen topluyorduk. Birden Refik heyecanla, ilerideki kaynaşmayı göstererek,

«Fatoş kaç» diye haykırdı. «Yılan!» Döndüm. Yüreğim yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı.

Otların arasında incecik, gümüş gibi kaygan bir şerit kıpırdanıyordu. Tepesinde de kızgın bir kuş çırpınıp duruyordu.

Sepeti bir yana fırlatıp ileri atıldım. Daha sonra Leman onun zehirli bir yılan olmadığını, kuşun onu yuvasına yaklaştırmamak için çırpınıp durduğunu söyledi. Tabiî ben o zaman durumu bilmiyordum. Bu yüzden soluğu içeride aldım.

Ötekiler de peşimden geldiler. Semra heyecanlı heyecanlı birşeyler anlatmaya koyuldu.

«Babam bir yılan vurmuştu. Bum-bum. Hem de başından. Sen de yılan vurabilir misin?»

Şaşırıp kaldım. Babam tüfek kullanmayı öğretmişti. Bir çok atış denemeleri de yaptırmıştı ama böyle sürünüp kıvrılan bir şeye nişan almak aklıma gelmemişti. Bunları anlatınca Refik'le Leman afalladılar. Bir ara Refik,

«Ama» dedi, «tam başına isabet ettirmen lâzım. Sen bu kadarını beceremezsin. Babam çok iyi nişancıdır. Hem sonra böyle bir şeye de lüzum yok. Ben sana şaka yaptım. Oradaki yılan zehirli değildi.»

Zorla gülümsedim ve çevredeki hayvan çeşitlerini yavaş yavaş öğreneceğimi söyledim. Bu arada Semra,

«Gel sana babamın tüfeğini göstereyim» diye elimden tutup teyzemin yatak odasına doğru yürümeye başladı. İçeri girince, «İşte» dedi. «Şu dolabın gözünde. Babam hepimize tüfeğe el sürmememiz için söz verdirdi. Yalnız bakabiliriz. Zaten ben oraya yetişemiyorum.»

Refik hemen gözü açtı. Herhalde yılan gibi ondan da korkup kaçacağımı sanıyordu. Eğildim ve ilgiyle tüfeğe bakmaya başladım. Onlara tüfeğin cinsini de söyleyince ağızları açık kaldı.

Leman,

«Doludur» dedi. «Bu yüzden Semra'nın de-

Kapının önündeki çuvalın üstünde, bilek kalınlığında, kocaman bir yılan çöreklenmiş, yatıyordu. Sırtı yeşilimsi ve siyahtı.

diği gibi kimsenin dokunmaması gerekiyor.»

Neden çekmecenin kilitli olmadığını sorunca,

«Babam tüfeğin ne zaman lâzım olacağı bilinmez der» dedi Refik.

Bir hafta kadar sonraydı. Hava oldukça sıcaktı. Enişte m işine gitmişti. Refik kümesi onarıyordu. Çivi çakacağım diye gürültüden ortalığı inletiyordu. Teyzem mutfakta bulaşık yıkıyordu. Semra bana yalvarıp yakardı ve kendi uydurduğu bir oyunu oynamaya başladık. Yalnız sıcak havada oynanılacak bir oyun değildi. Ön kapıdan girip arka kapıdan dışarı çıkıyorduk. Bu arada bir sürü merdiven inip çıkıyor ve koşuyorduk.

Bir ara Semra oyununa bir şey daha ekledi. Ben elli sayıncaya kadar o evin etrafını dolaşacak sonra ben balkonda onu yakalamaya çalışacaktım.

Beni yensin diye yavaş yavaş sayıyordum. Kırk beşe gelince çığlığını duydum.

Teyzemle aynı zamanda kapıya koştuk. Kapının önüne ilk çıkan ben oldum ve Semra'nınkini andıran bir çığlık atmaktan kendimi alamadım. Kapının önündeki çuvalın üstüne bilek kalınlığında, kocaman bir yılan çöreklenmiş, yatıyordu. Sırtı yeşilimsi ve siyahtı. Ansiklopedilerde resmini gördüğüm zehirli yılanların aynısıydı.

Yılanın birkaç adım ötesinde içerde ben, dışarda Semra vardı. Minik yüzü bembeyaz kesilmişti.

«Gelme, Semra» diye bağırdım. Ama ya korkudan ya da çekiç sesinden beni duymadı. Bir adım ilerledi. Annesinin kucağına atılmak istediği anlaşılıyordu. Bunun için de yılanın çok yakınından geçmesi gerekiyordu.

Korkudan vücudumun taş gibi kesildiğini sanıyordum. Kendimi teyzemin yatak odasında tüfeğin saklı olduğu dolabın üstünde bulunca pek şaştım. Kapağı nasıl açtığımı da pek hatırlamıyorum. Birden tüfeği elimde gördüm.

Atış derslerine ilk başladığım zaman iyi nişan alamıyordum. Zira tüfekten çok korktuğum için ellerim titriyordu. Kapıya çıkınca babamın elinin benimkinin üstünde olduğunu hissettim. Beni yatıştırmak için hep böyle yapardı.

«Haydi yavrum Fatoş, toparlan, ellerin titrerse olmaz. Nişan al. Tetiğe bas» gibi sözler söyliyerek bana güven verirdi.

İşte şimdi de tekrar onu duyuyor gibiydim. Kapıyı kapadım ve iğrenç kafaya ilk iki el ateş ettim.

Ondan sonra ilk işittiğim şey Semra'nın «Fatoş kafasını uçurdu. Tıpkı babam gibi, bum bum vurdu» sözleri oldu.

Bu sırada Refik'le, Leman'da gürültüye ko-

şup gelmişlerdi. Yanlarından emin adımlarla geçip odaya girdim ve tüfeği yerine koydum. Sonra dışarı çıkıp teyzeme,

«Bunun temizlenip doldurulması gerekir ama» dedim. «Bu işi eniştem yapsa daha iyi. Bazı kimseler tüfeklerini başkalarının ellemesini istemezler.»

Teyzem,

«Eğer bu kadar çabuk davranmasaydın...» diye söze başladı, sonra hıçkırıklarını tutamadı ve boynuma atıldı.

Refik iğrenç hayvanı göz önünden kaldırmak için bir kürek getirdi.

Bana,

«Sana Korkak Fatoş adını taktığım için özür dilerim» derken kızarıp bozarıyordu.

Güldüm,

«Sen de haklısın Refik» dedim. «Zira ben çok çabuk korkuyorum.»

«Ne korkması» dedi Refik. «Ellerin bile titrememiş ki, tam isabet ettirmişsin.»

«Ha!» dedim. «Gerçekte yılandan korkarım ama bu defa düşünecek vaktim yoktu.» Bunun üstüne Leman,

«Yok canım sen hiç bir şeyden korkmuyorsun» dedi. «Kapıyı kapadın ve yılanın iki üç adım ötesinde durdun. Ya vuramasaydın.»

«Tüfek de daha bir sürü kurşun vardı. Eğer kapamasaydım öldüremezsem içeri girecekti. Beni bu kadar övüyorsunuz ama ben yine hamam böceklerinden, örümceklerden, akreplerden korkuyorum. Ama beni en çok korkutan şey sizlerin bana yabancı gözüyle bakmanız. Beni ailenizden biri saymanızı istiyorum. Şimdiye kadar sıcak bir yuvanın özlemini çekip durdum» diyebildim. Yüzüm alev alev yanıyordu. İki kardeş koşup boynuma sarıldılar ve benden özür dilemeye başladılar.

Artık Refik bana karşı pek saygılı davranıyordu. Onların bu değişikliğine pek sevinmiştim. Aramızdaki dostluk bağları kuvvetlendikçe sürüngen, bükülen yaratıklardan da korkum kalmayacağına inanmaya başlamıştım.

FULYA UYSAL

KARDEŞTEN

BİR

ŞİİR

K E D İ M

Bambi benim kedimdir,
Hem öksüz hem yetimdir.
Farelerle savaşı
Şimşek gibi çetindir.
Bir parça taze ciğer
Çok fazla hoşuna giden
Sevdiğinden şakayı
Maşa ile dayak yer.

Doğan Kardeş'in heyecanlı hikâyesi

Perihan'ın mavi gözleri öfkeyle iri iri açıldı.

«Sana gördüm diyorum» diye söylendi. «Kelimenin tam anlamıyla korkunçtu. Bahçe kapısının paslı parmaklıkları arasından gördüğüm o alev saçan gözleri, kama gibi sivri parlak dişleri ölsem unutmam.» Durdu, titriyerek sözlerine şöyle devam etti:

«Karşılaşmamız göz açıp kapayıncaya kadar kısa sürdü ama yüzünün her tarafının kırmızı ve maviye boyandığını, başında da renk renk tüyler olduğunu iyice hatırlıyorum.»

Can kardeşinin bu sözleri üzerine balkonun üst basamağına oturarak tatlı tatlı gerindi sonra gülümsiyerek:

«Peki peki kızma» dedi. «Anlaşıldı senin hayal gücünün pek kuvvetli olduğunu biliyoruz ama bari Borneo'lu bir vahşinin gelip, şu bizim Dikenli Çit köşküne yerleştiğine bizleri inandırmaya çalışma.»

Can'ın, yakın arkadaşı Mehmet, elindeki topu tembel tembel havaya attı, yakaladıktan sonra,

«Şu bizim komisyoncu amcanın söylediklerine bakılırsa orada gerçekten pek garip şeyler olması mümkündür» dedi. «Evvelsi gün dükkânına şimdi adını unuttum, uzun boylu, iri yarı bir adam giderek ucuz bir ev salık vermesini istemiş. Onun aklına hemen Dikenli Çit köşkü gelivermiş. Biliyorsunuz koca ev yıllardır bomboş. Komisyoncu amca adamın kara sakallı garip bir kimse olduğunu söyledi. Afrika'da yıllarca kalmış.»

«Afrika mı?» diye Perihan heyecanla söze karıştı. «Mutlaka o vahşiyi oradan getirmiştir. Size demedim miydim?»

Can arkadaşına göz kırparak,

«Hava kararıktan sonra geldi O sandıklarda ne olduğunu kimse görmesin diye galiba» dedi Perihan,

«Neyse» dedi, «o uçsuz bucaksız bahçenin içindeki kocaman köşkün tutulması çok iyi oldu Bu kadar uzun bir zaman boş kalan bir ev böcekler, örümceklerden nasıl temizlenecek acaba? Komisyoncu amca adamın hanımından da bahsetmiş miydi? İnşallah bir de kızları vardır.»

«Bilmem» dedi Mehmet. «Unuttum. Ama dur bakayım, dün anahtarı vermeye gittiğinde gözüne bir kız ilişmiş. Yalnız yüzünü görememiş Kız komisyoncu amcadan korkup kaçmış. Adam, şimdilik, «Karasakal» diyelim, anahtarı aldıktan sonra komis-

Maymunlu Köşk

yoncu amcaya ikide bir kendisini rahatsız etmemesini söylemiş ve kapıyı yüzüne kapamış.»

«Öyleyse» dedi Can, «O kızcağız mutlaka kocaman evde, bahçede sıkıntıdan patlıyor. Gidip kendisiyle arkadaş olsan iyi edersin, Peri.»

Kız,

«Bugün gördüğüm şeylerden sonra mı?» diye söylendi. «Belki de kız bir akıl hastasıdır. Adam da onu kimseye göstermek istemiyor.»

«Olabilir» dedi Mehmet. «Peki gidip sokağın o tarafında şöyle bir dolaşıp olanı biteni neden araştırmıyoruz. Karasakal sokaklara da karışacak değil ya!» Çocuklar köşke doğru yürüyerek topu biribirlerine atmaya başladılar. Perihan da arkalarına takılmış göklere yükselen sıkı çitlerin öte tarafını görmeye çalışıyordu.

Güneş batıyordu. Ağaçların koyu gölgeleri kaldırıma düşmüştü. Birden çıkıveren bir rüzgâr çitler arasından uğuldayarak geçti. Bu arada büyük paslı demir kapı da gıcırtılı sesler çıkardı.

«Artık eve dönsek iyi olacak» dedi Can, «belki babam da hastahaneden gelmiştir.»

Perihan,

«Bu gece geç gelecek» dedi. «Sabahtan hastahaneye uğradım. Klinikteki çocuklarla biraz oynadım. Bu akşam yönetim Kurulu toplantısı olduğunu söyledi. Ayşe bacı kendisini bekliyecek. Gelince yemeğini hazırlayacak.»

«Annemin, büyük annemlerden dönmesini dört gözle bekliyorum doğrusu» dedi Can, «Onun yemekleri bambaşkaydı.» Çocukların konuşmalarını çok yakından gelen bir takım patlamalar kesti.

«Hay Allah» diye söylendi Can. «Ben de zelzele oluyor sandım. Oysa ki Karasakal'ın arabasının motörü ısınıyormuş. Adam bir yere gidiyor öyleyse.»

«Belki kızı da yanındadır» diye Perihan gözlerini o tarafa dikti. Adam kapının arkasındaki kocaman sürgüyü çekti. Müzelik olmuş bir arabayı dışarı çıkardı. İnerek bahçe kapısını kilitledi. Sonra dönüp buz gibi bakışlarla çocukları tepeden tırnağa süzdü.

Perihan,

«Bu işte bir tuhaflık olduğunu ben biliyordum zaten» diye söylendi. «Kimbilir belki de kızı kaçırmıştır. Eğer öyle olmasa niçin dışarı çıkmasın. O korkunç yerli de muhafızı olsa gerek». Sonra, «Durun dinleyin» diye fısıldadı.

Her tarafı titriyen arabanın motör patlamaları iyice uzaklaşmıştı. Çocuklar çitler arasındaki hışırtı, çıtırtıyı iyice duyuyorlardı. Ayrıca gırtlaktan çıkan boğuk bir sesle birisi çocukların anlıyamadığı bir şeyler söyledi. Arkasından bir kızın titrek sesi yükseldi:

«Dur! Korkunç! Dur!»

«Korkunç mu?» diye Perihan fısıldadı. «Zaten o vahşinin kıza bir kötülük yapacağını biliyordum. Ah içeriye girebilseydik, ona yardım etmeye çalışırdık.»

Mehmet, «Peki niçin şu bizim top bahçeye kaçmıyor» diye atıldı. «Kapıyı çalıp topumuzu isteriz. Ya kızla karşılaşırız ya da Perihan'ın yüzü mavi kırmızı boyalı vahşisi bizi kovalar.»

Artık hava kararmıştı. Yıldızlar birer ikişer çıkıyorlardı. Köşedeki sokak lâmbası, upuzun bir sap üstünde açılmış laleyi andırıyordu.

Can topa vurduktan sonra «İşte tamam!» dedi. Topun bahçede,

birbirine girmiş dalların üstüne düştüğünü çıkardığı tok sesten anladılar. Kuşlar ötüşerek oraya uçtular. Yapraklar hışırdadı. Sonra ortalık tekrar derin bir sessizliğe gömüldü.

Mehmet kapıyı çaldı. Beklediler beklediler gelen giden olmadı. Artık iyice sıkılmışlardı.

Can daha fazla danayamadı,

«Doğrusu topumu yok yere kaybetmek istemem» diye söylendi. «Şu ağaca tırmanıp bahçeye ineceğim. Belki bulurum.»

«Ben de geliyorum» dedi Mehmet.

Perihan omuzunun üstünden tenha yola şöyle bir bakarak,

«Yani ben burada yalnız mı kalacağım?» diye söylendi. Birkaç dakika sonra çocukların üçü de her tarafı diz boyu otlarla kaplı bahçedeydiler. Perihan:

«Bana sanki biri bizi gözetliyormuş gibi geliyor» diye âdeta titriyerek söylendi. «Eğer adam dönerse bahçesine girdiğimiz için mutlaka küplere biner. Bizi babama şikâyet ederse ne yaparız! Haydi şu topunu bul da buradan biran önce çıkalım.»

«Bari ortalık bu kadar karanlık olmasaydı» dedi Mehmet sonra, «Hep de cep fenerimi unuturum» diyerek cebinden minik bir şey çıkardı ve ince bir ışık demetini biribirine girmiş çalıların üstüne tuttu.

«A! Bak şurada» diyerek eğildi. Tam alacağı sırada sıçrayarak doğruldu. Zira kapı tarafından bir takım gürültüler ve boğazdan çıkan kısık sesler geliyordu.

«Eyvah! Vahşi adam» diye Perihan nerede olduğunu unutarak avaz avaz bağırmaya başladı. «Kapıdan bize doğru geliyor. Kaçamayız da! Şimdi ne yapacağız.» Mehmet feneri hızla kapıya çevirdi.

Hepsi hayretten donakaldılar. Zira karşılarında başının etrafı renk renk tüylerle çevrili, boyalı, pırıl pırıla blak yüzlü, tüyler ürpertici bir sırıtışla dışarı fırlamış kazma gibi dişli ve kendilerine dikilmiş, kenarları kıpkırmızı minik gözlü, ancak kâbuslarda raslanan cinsten bir yaratık duruyordu.

«Aman Allahım» dedi Can. «Demek sen bunu görmüştün. Afrikada yaşayan Piğme denilen cücelerden.»

Perihan korkuyla haykırarak otların büsbütün sıklaştığı yoldan, eski köşke doğru koşmaya başladı.

Can'la Mehmet de onu yalnız bırakmamak için peşinden seyirttiler. Yetiştiklerinde kız «Açın, açın, korkunç bir yaratık bizi kovalıyor» diye köşkün kapısını yumrukluyordu.

Ayak parmakları üstünde yükseldi ve anahtar deliğinden içeriye baktı. Loş koridorda sarı saçlı biri gözüne ilişti.

İçerden sinirli bir ses,

«Kapıyı açmak zorundayım» diye söylendi. «Korkunç, yabancıları ürküttüğünü farkedemez.»

Kapı birden açıldı. Perihan karanlık, küf kokulu koridora hızla atıldı. Az kalsın yere kapaklanacaktı. Arkasından çocuklar içeri daldılar. Mehmet, o korkunç gölge adımını atar atmaz kapıyı yüzüne çarptı. Mutfaktan ince bir ışık şeridi süzülüyordu. Kızın ayak sesleri uzaklaştı ve bir kapı kapandı.

Perihan,

«Neredesin?» diye bağırdı. «Ben Perihan, bunlar da ağabeyim Can'la Mehmet. Topumuzu kaçırdığımız için bahçenize girdik!» dedikten sonra sustu ve sözlerine şöyle devam etti.

«Hayır, gerçek şöyle: Seni o vahşinin elinden kurtarmak için bir fırsat araştırıyorduk. Bu yüzden topu mahsus içeri attık. Koridorun ortasındaki karanlık odanın kapısında bir kıpırdanma oldu. Sonra, tatlı bir ses,

«Teşekkürler» dedi. «Bana kim-

OYA ÖZBEK

KARDEŞTEN

BİR

ŞİİR

BEYAZ KULE

Beyaz kule, sen dumana karşısın,

Nasıl olmuş, inanamam, beyaz kalmışsın.

Bir tren geçer, ucun kapanır,

Duman dağılır, bembeyaz çıkarsın.

Beyaz kule, sen niçin hiç kararmazsın?

se yardım edemez. Hiç değilse siz kurtaramazsınız. Şimdi gidin daha iyi. Benim için hiç bir tehlike yok. Merak etmeyin.»
Perihan küskün küskün,
«İstenmediğimiz bir yerde kalmaya niyetimiz yok zaten» diye söylendi, «Ama dışarıdaki o vahşiyle, kara sakallı adam varken...»
«Vahşi mi?» diye kekeledi kız şaşkın, «Kara Sakallı adam da kim? A!»
Bu sırada balkondan ayak sesleri geldi. Kapıda gürültüyle bir anahtar döndü. İriyarı adam daracık koridoru doldurıuverdi. İlkin şöyle bir durakladı. Sonra:
«Nermin bunlar kim? Sen nerelerdesin?»
Can, özür dilemek için bir şeyler kekelemeye başladı. Fakat Perihan koluna yapışarak, ışıklı mutfağa doğru sürükledi.
«Arka kapıdan kaçarız» diyordu. Bir kapıdan kendilerini dışarı attılar,
Mehmet,
«A! A!» diye bağırdı. «Bahçeye çıkmadık. Perihan, yanlış kapıdan çıkmışız, bodruma giden merdivenin başındayız.»
Can, «Aşağı inelim. Bir pencere bulup kaçmaya çalışırız» diye öne geçti. «Artık adam küplere binmiştir. Mazeret filan dinlemez.» Elleriyle buz gibi duvarlara tutunarak taş merdivenleri inerlerken tahtaların gıcırtısından adamın yukarıdaki odada olduğunu anladılar.
Mehmet, fenerin ışığını zindana benziyen bodrum duvarlarında dolaştırdı. Sonra,
«Buralarda pencere filân yok» diye söylendi. «Yalnız köşede sandık odasına benzer bir şey var galiba.»
Can,
«Ortalık yatışıncaya kadar, orada saklansak iyi olacak» diye söylendi.
Ayak sesleri gittikçe yaklaşıyordu. Kuvvetli bir ışık minik odanın kapısındaki aralıklardan içeri süzülüyordu.
Sakallı dev adamın sesi minicik bodrumu çınlattı.
«Neriman, ne amaçla buraya geldiğinizi söyledi. Fakat siz durumu anlamadınız.»
Perihan olduğu yerden kızgın kızgın bağırdı.
«Burada herşey arap saçı gibi karmakarışık. Neriman kimden korkuyor? O vahşiyi niçin evinizde tutuyorsunuz?»
«Vahşi mi?» dedi adam, «Korkunç'tan bahsediyorsun herhalde.»
«Tamam» diye bağırdı kız, «O yaratık kelimenin tam anlamıyla korkunç. Bizi burada tutsak edebilirsiniz ama unutmayın ki, babam hemen aramaya çıkar.» Sonra kimsenin nerede olduklarını bilmediğini, Dikenli Çit köşkünün de hatırlarından bile geçmiyeceğini düşünerek sustu.
«Bu evde herkes serbesttir» dedi iri yarı adam. «Ben Neriman'ın babasıyım. İkimiz de yardımseverliğinize teşekkür ediyoruz. İstediğiniz gibi çıkıp gidebilirsiniz.»
Adam çocukların yerlerinden kıpırdamadıklarını görünce,
«Neriman yavrum» diye seslendi. «Bana inanmaları için hiç değilse şuraya kadar gelip sözlerimin doğru olduğunu söylemen gerekiyor.»
Basamaklarda çekingen adımlar duyuldu, kız merdivenlerin yarısına gelince durdu ve yüzünü arkaya çevirerek,
«Babamın söyledikleri doğru» diye mırıldandı. Adam şaşılacak kadar yumuşak bir sesle,
«Gördün ya, Neriman yavrucuğum» dedi. «İnsanlardan saklanman imkânsız. Sana sırrını saklıyacağıma söz vermekle iyi etmemişim. Bu çocuklarla arkadaş ol.»
Kız bir eliyle yüzünü örtüp ötekiyle etekliğini bir yerinden

MİNE AKKAYA

KARDEŞTEN

BİR

ŞİİR

ENİŞTEM

Eniştemin durmadan terler başı,
Burnunun altında bıyığı ipince,
İpe benziyor kaşı.
Kırmızı mendili var, üst cebinde,
Yakasında karanfili,
Bir görseniz, bıyıklı enişteml!

Mehmet Ali & Aksan'dan

tutmuş avucunun içinde buruşturuyordu:
«Belki daha sonra» dedi.
Bu sırada çocuklar minik kapıdan dışarı fırladılar.

Mehmet,
«Özür dileriz efendim» dedi. «Sizi rahatsız etmek istememiştik. Bir daha da böyle bir şey olmıyacak.» Bu sırada Perihan merdivenlere doğru yürüyerek «Senin bir derdin var Neriman» diye ileri atıldı. «Davranışlarından ne olduğunu da anladım.» Kız kaçmaya kalkınca öteki yanına fırlayarak, kollarından yakaladı ve yüzünü ışığa çevirdi.
Neriman bir çığlık koparıp geriye sıçradı. Sonra başını dimdik kaldırarak kızgın kızgın söylendi:
«Pekâlâ, mademki seni ilgilendirmiyen şeylere burnunu sokmak hoşuna gidiyor, iyice bak bakalım.»

Kızın yanağında boydan boya uzanan kırmızı, mor, korkunç yara izini görünce, çocuklar hayretle bağırışmaktan kendilerini alamadılar.

Neriman'ın gözleri yaşlarla doldu. Hıçkırarak, «Artık niçin insanlardan kaçtığımı öğrendiniz. O büyük yangının yüzümde bıraktığı izi gördükten sonra, köşe bucak insanlardan saklandım. Yıllardır ameliyat parası biriktiriyoruz. Acıyan bakışlara ve teselli sözlerine dayanamıyorum doğrusu.»
Perihan,
«Ama bu tedavisi imkânsız bir şey değil ki» diye heyecanla kızın sözünü kesti.

Işığa dönerek pembe beyaz yanağındaki bir yeri gösterdi.

«Şu ince çizgiye bak! Bir otomobil kazasında yüzüm seninkinden beter olmuştu. Benim durumum babamın bu türlü cerrahî üzerinde çalışmasına sebep oldu.»

Mehmet,
«Belki de adını duymuşsunuzdur Ömer Kanat» deyince,
İri yarı adam heyecanla, «Duymaz olur muyuz hiç, İstanbul'a gelmemizin sebebi de bu ya. İş bulup biraz para biriktirdikten sonra, o doktoru arıyacaktım.»
Can,
«Uzun bir süre beklemenize lüzum yok» diye gülümsedi. «Hemen kendisine başvurabilirsiniz.»
Perihan,
«Yeni Sağlık Merkezi yarın açılıyor. Burası tedavi ücretini hemen ödeyemiyecek kimseler için. Sanıyorum sırada olanlar pek fazla ama babama senin özel durumunu anlatırsak tedavini öne alır.» Sonra Neriman'ın koluna dostça vurarak,
«Seni hastahanenin çocuk kısmına götüreyim de, büyük dertleri olan minicik yavruları gör, onlardan biraz örnek al. Ne zaman durumumdan yakınmaya kalksam babam beni hastahaneye çocukları eğlendirmeye götürür. İnsan orada bütün dertlerini unutuyor doğrusu.»
Perihan, «Biz artık gidelim» dedi, fakat bir çığlık atarak kendini havaya attı. Zira yüzü kırmızı, yeşil çizgilerle boyanmış yaratık arkasındaydı.
Neriman,
«Korkunç yine mi sen?» diye çıkıştı. «Seni iyice bağladığımı sanıyordum. Bu eski şapkayla ne kadar da komik duruyor, değil mi çocuklar.»
«Al Al» diye atıldı Perihan, «Maymunmuş.»
«Evet» dedi Nerimanın babası. «Batı Afrika'da yaşayan özel bir cins maymun bu. Onu miniçikken aldık. Elimizde büyüdü. Oyuncu bir köpekten farksızdır.»
«Kapının yanında sizi korkuttuğu zamanda sizinle top oynamak istiyordu» diye söze atıldı ovin çekingen kızı.
Çocuklar zararsız maymunu vahşi bi radam sanıp korktukları için eski hallerini hatırlıyarak gülüşmeye başladılar.

(Boğaz doktorunda)

— Ben o kadar terbiyeliyim ki, dilimi kimseye göstermem!

BİR YARIŞMA

Çocuk Esirgeme Kurumu, ilk ve orta okullar arasında bir yazı yarışması düzenlendi. İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğünün seçtiği bir komisyon, yarışmada birinci, ikinci ve üçüncü olan kardeşlerimizi ayırarak, kendilerine birer armağan verdi. Alınan sonuca göre, ilkokullar arasında birinciliği, Fatih Atikali İlkokulu 5 sınıf öğrencilerinden Serpil Ersoy kazandı. Serpil Kardeş'in yazısını olduğu gibi sunuyoruz.

YARDIM KURUMLARININ TOPLUMA FAYDALARI

Kızılay, Yardım Sevenler Derneği, Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Hava Kurumu, Yeşilay, Veremle Savaş Derneği gibi adları altında kurulmuş kurumlar, birer şefkat yuvasıdır.

Asil milletimin hayırsever vatandaşları toplanarak bir çok hayır kurumları kurmuşlardır. Sel, yangın, deprem felâketine uğrayanlar, kimsesiz hastalar, boynu bükük yavrular, ancak bu kurumların kanatları altında biran bile olsa ıstıraplarını unuturlar.

Bunlardan Çocuk Esirgeme Kurumu, kimbilir yine bu yıl da, kaç öksüz çocuğu giydirip, gülmesini unutmuş kaç boynu bükük yavrunun üzerine şefkat dolu kalblerden yaptığı kanatları gererek, hamiyet yarışının en yücesine erişecek...

Oturduğumuz odanın yerle bir penceresinden dışarıyı seyrederken, o kimsesiz biçarelerin hüzünlü yüzünü görebiliyorum sanki.

İşte zelzelelerin, sellerin ardında kimsesiz kalan çocuklar!.. Kaderin sillesini yemiş biçareler! Sararan yüzünüzde hüznün en derini okunuyor.

Ama bir gün kararan yüreğiniz, Çocuk Esirgeme Kurumunun bembeyaz ışıkları parlayacak; o şefkat yuvasının hamiyetli üyeleri sizin yalnızlığınızı paylaşıp yanaklarınıza sürülen sıcak yaşlarınızı müşfik dudaklarıyla silecektir.

Şu küçücük aklımla içimden kopup gelen binlerce saygı ve minnet size... Sağolun, varolun! Asil milletimin fedakâr, hayırsever insanları!...

SERPİL ERSOY

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için en iyi mürekkep.

Yazarken, dolma kaleminizi temizler.

SİHİRLİ GÖZ

17. Yüzyıl başlarına kadar insanoğlunun elinde gök cısimlerini, aklını kurcalıyan nedenleri çözümliyecek şekilde inceliyebileceği âletler yoktu. Teleskobun keşfiyle gökyüzünün sırlarını ortaya koyan sihirli bir göze kavuştu.

Teleskobun tarihi, insanların cam yapmaya başlamalarına kadar iner. Akdeniz kıyılarında oturan Fenikelilerin M. Ö. 3500 yıllarında camı keşfettikleri sanılmaktadır. Eski bir hikâyeye göre bir gün Fenikeli tâcirler kumluk bir kıyıya yanaşmışlar.

Bu soğuk rüzgâr iliklerime kadar işledi. İçim üşüyor. Şöyle sıcak bir şeyler yesek.

Ben şimdi ateş yakarım. Yalnız siz bana iki taş parçası bulun. Kabı üstüne oturtayım.

Ama ne kadar aradıysalar da taş bulamadılar.

Gemide taş yerini tutacak tuz kalıpları olacak. Bari onlardan getiriver.

Söz konusu tuz kalıpları bildiğimiz sofra tuzuyla, içilen karbonat bileşiminde topraktan çıkarılan bir maddeydi. Yemek pişerken tencerenin altındaki taşlar eriyordu.

A! Bak! Ne oldu. Bizim kalıplar kumla karışınca ne güzel bir su oldu. Arkası da görülüyor.

Sıvı soğuyunca cam meydana geldi. Çok geçmeden Fenikeliler camdan kâseler, bardaklar, surahiler yaparak diğer Akdeniz ülkelerine satmaya başladılar.

M. Ö. 500 de Yunanlılar ilk merceği yaptılar. Mercek, en azından bir yüzü bombeli olan şeffaf bir cisimdir. Yunanlıların merceği içi su dolu bir cam kaptı. Bunu ateş yakmak için kullanıyorlardı.

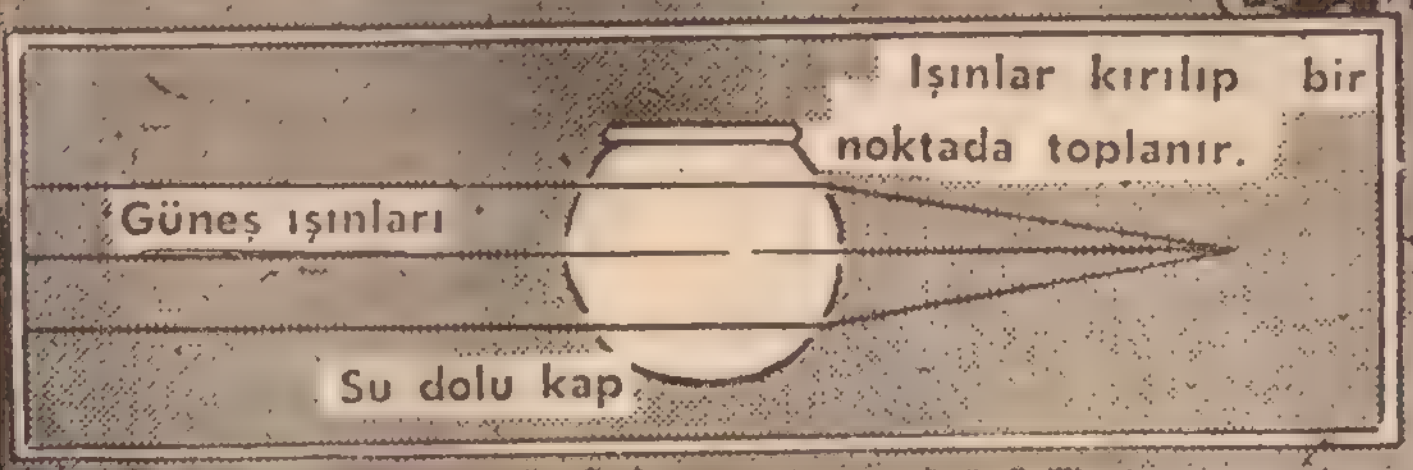

Bir noktada toplanan güneş ışınları odun, kâğıt v.s. yi yakar.

Yunanlılar ayna yapmayı da başardılar. Ayrıca içi çukur bir aynanın da güneş ışınlarını bir noktaya topladığını buldular.

Yunanlılar ateş yaktıkları su dolu kapların cisimleri olduklarından büyük gösterdiğini de farkettiler.

Kabın bombeli yüzüyle ışınları topladığı odak denilen nokta arasına konulan bir cisim oldukça büyük görünüyordu.

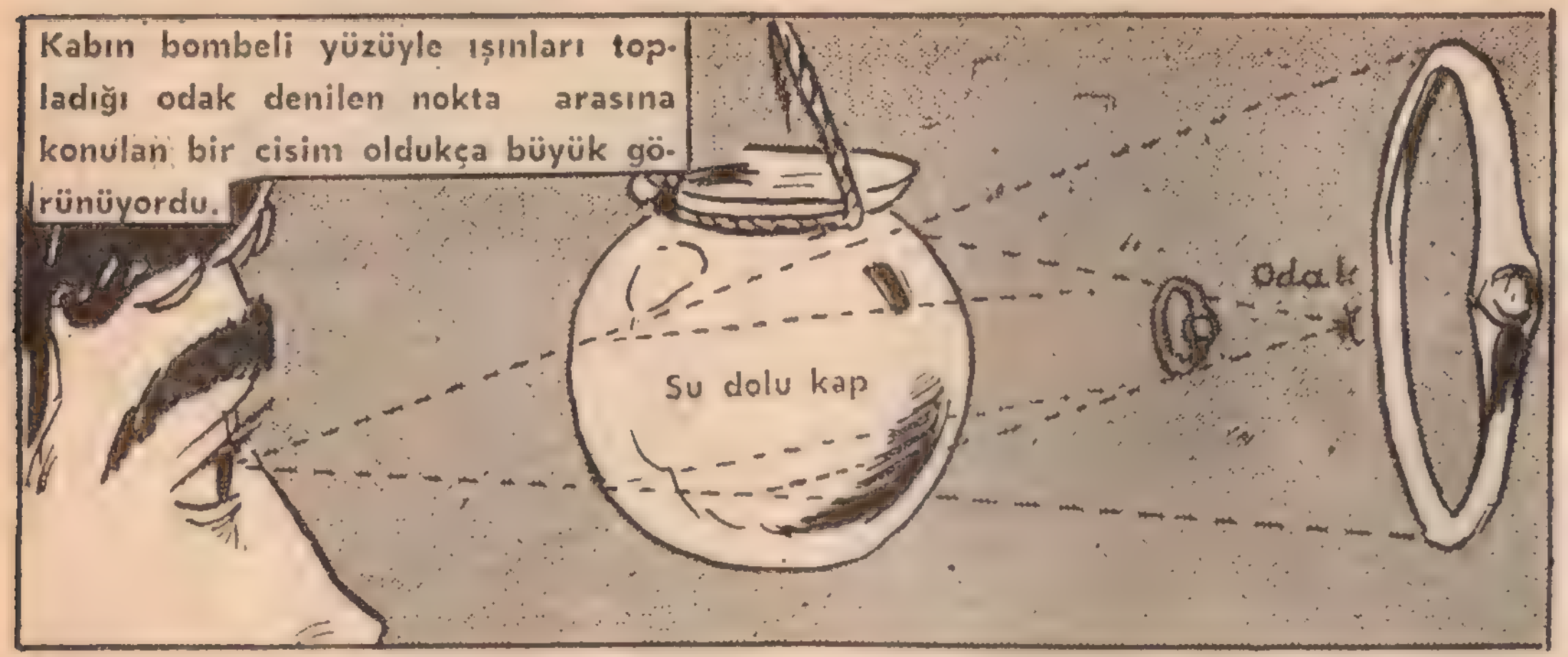

Bir çukur aynayla odağı arasına konulan cismin aynanın arkasında kendinden büyük bir görüntü meydana geliyordu.

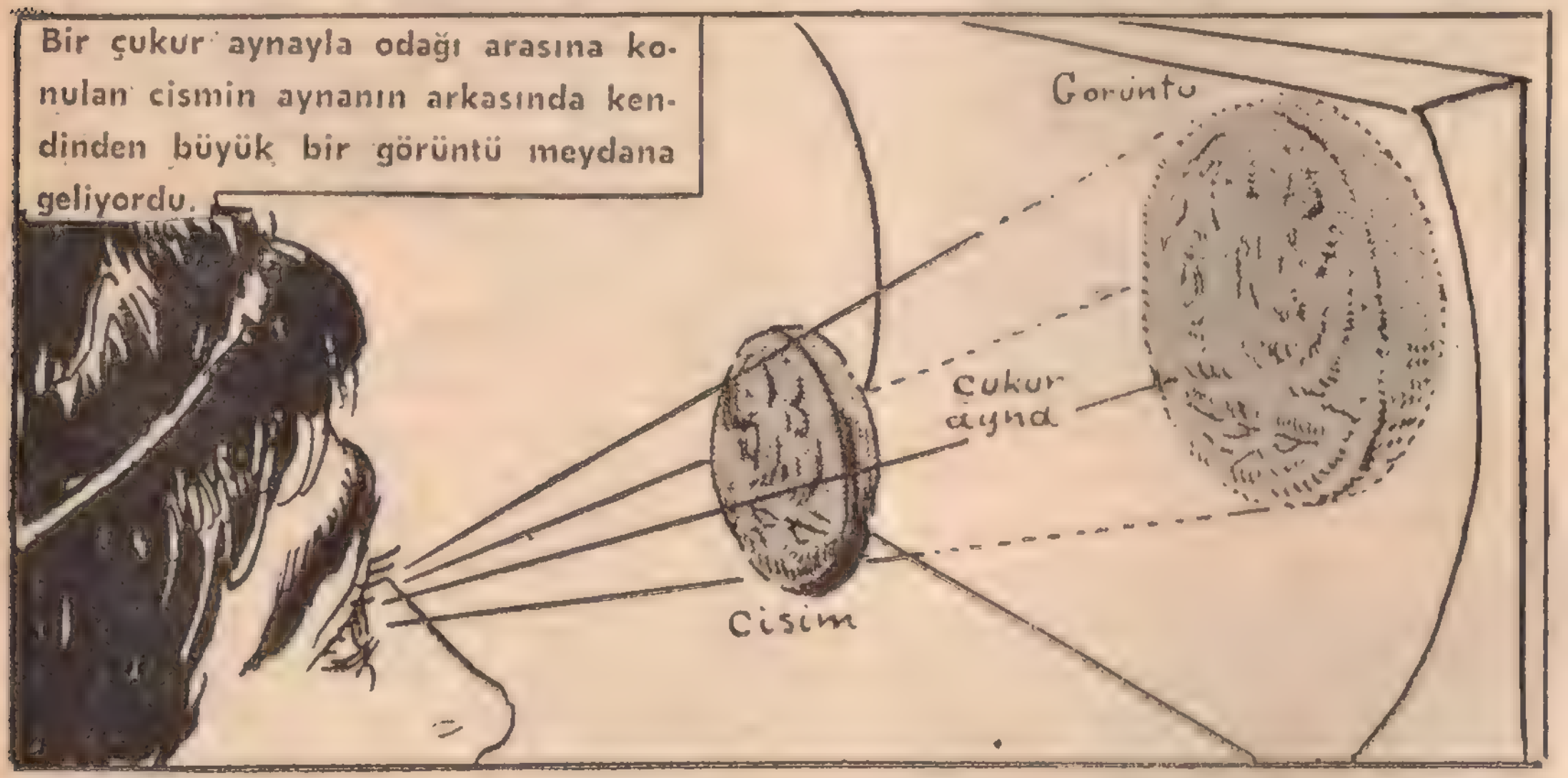

Çukur aynanın, bir küreden kesilerek çıkarıldığı farzedilir. Küre merkezinin bulunduğu yere aynanın merkezi denilir. Ayna merkeziyle odağı arasında konulan bir cismin görüntüsü yine kendinden büyüktür. Baş aşağıdır ve aynanın ön tarafına düşmüştür

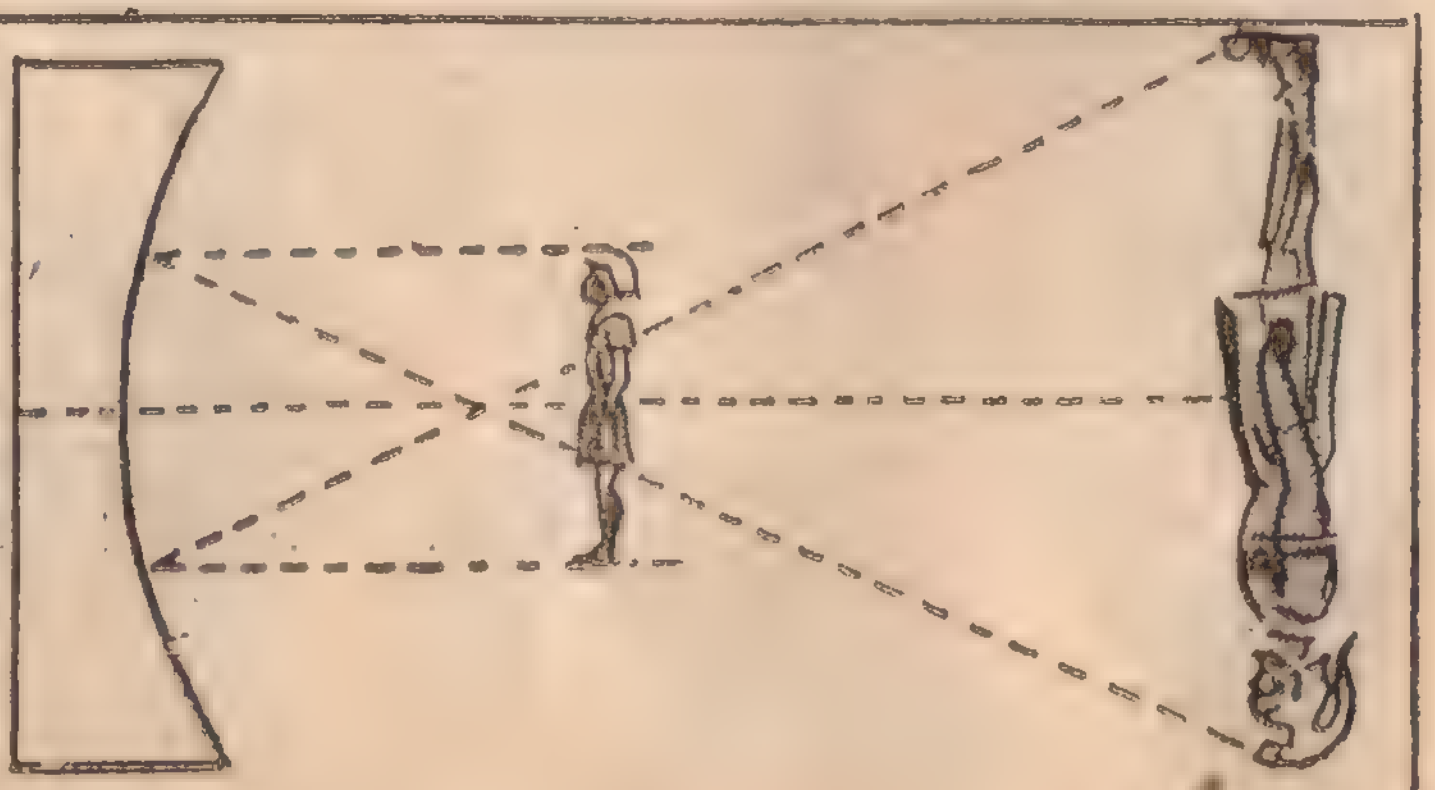

Yunanlıların ateş yaktıkları kapları, cisimleri daha iyi görmek için kullandıkları sanılmaktadır. 3. yüzyıla kadar merceklerin büyütme özelliğiyle ilgilenilmiştir. Bu devirde Roger Bacon adlı bir İngiliz bir cam kürenin yarısını büyüteç olarak kullanmıştır.

Merceklerin çok faydalı şeyler olduğunu söylüyordu.

Bununla, çok uzaklardaki minik yazıları okumak mümkün. Güneşi, ayı, yıldızları sanki insanın ayağına getiriyor.

Gözlükler teleskobun bulunuşuna doğru atılan ikinci adım oldu. Gözlüğün ne zaman keşfedildiği bilinmemektedir. M. Ö. 500 de Çinlilerin gözlük taktıkları söylenmektedir. Ünlü gezgin Marko Polo 1275 de Çinde pek çok gözlüklü Çinli görmüştür.

Gözlük 13. yüzyıl sonlarında Avrupaya geçmiştir. 16. yüzyılda Holanda ve Almanya gözlük sanayi merkezi olmuşlar, satıcılar sokaklarda gözlük satmaya başlamışlardır.

1608 de Holanda idarecileri Lippershey adlı bir gözlük yapıcısından ilginç bir dilekçe aldılar.

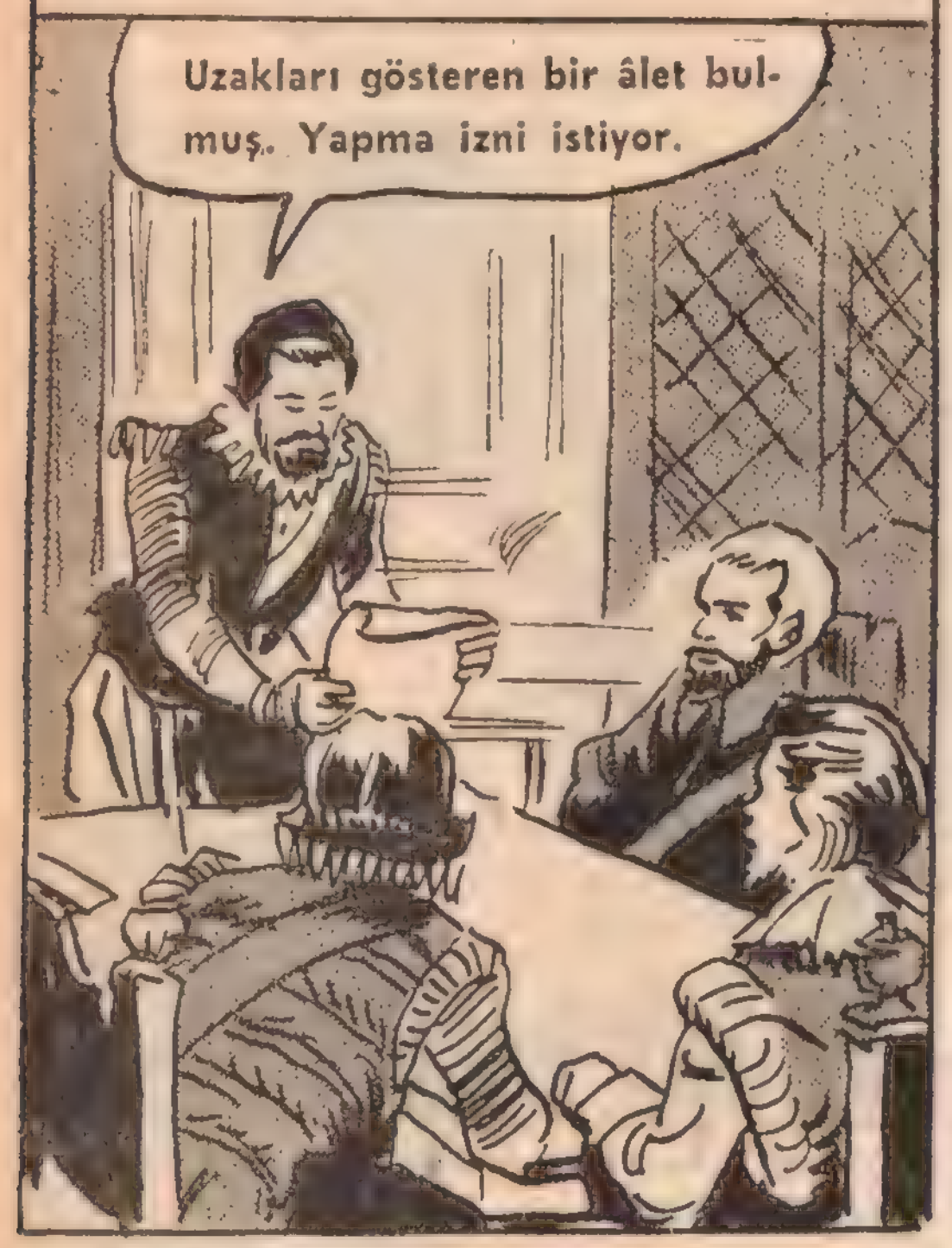

Çok geçmeden teleskopun bulunduğu bütün Avrupaya yayıldı. 1609 da Paris'te satılmağa başlandı. Galieo'nin bir arkadaşı âleti görünce:

Lippershey ilk teleskobu yapmıştı. Yunanlıların kâsesi gibi bunun da iki merceği vardı. Kısa bir süre sonra iki Alman buluşu kendilerine ait olduğunu ileri sürdüler.

Galileo Galilei İtalyada Padua'da matematik öğretmeniydi. Arkadaşının mektubunu alınca mercekleri oldukça güçlü bir çok teleskoplar yaptı. Ve bunlarla gökyüzünü incelemeye koyuldu.

Nihayet insanoğlu sihirli bir göze kavuşmuş oldu.

ÜRTİKER (Kurdeşen)

Dr. KÂMRAN ŞENEL

Bu sene çocukların bitirme sınavları yüzünden yazlığa geç taşındık. İlk gün, evi yerleştirme ne de olsa insanı yoruyor. Eşime:

— Ben yorulmuşa benziyorum, erken yatacağım, dedim, yatak odama çekildim, külçe gibi kendimi karyolaya attım, uyumuş kalmışım. Kapının zili ile yataktan fırladım, sokak kapısını açtığımda, karşımda bitişik komşu hanımı görünce şaşırdım:

— Hayrola Hanımefendi?

— Çok affedersiniz Kâmran Bey, oğlumun her tarafı kabardı, kızardı, yüzü gözü şişti, durmadan kaşınıyor, sesi kısıldı; nefes alamaz gibi olunca, sabahı bekliyemedim, sizi ve bütün evi uyandırdım. Bize kadar bir zahmet gitsek. Ne yapacağımızı bilmiyoruz, şaşırdık kaldık doğrusu.

— Hay hay, siz gidin, ben, çatamla, ilâçları alıp geliyorum dedim, bir solukta komşumuzda oldum. Hastayı görür görmez teşhisimi koydum; şaşkın şaşkın yüzüme bakan babaya döndüm:

— Bir ilâç mı aldı?

— Hayır!

— Peki, akşam ne yedi?

— Ayıptır söylemesi, iki parça pirzola, biraz patates, yoğurtlu semizotu ve bir kâse çilek.

— Eskiden çilek yediği zaman kaşınır mı idi?

Annesi atıldı:

— İyi ki söylediniz, geçen sene de böyle çilekten sonra kaşınmış kızarmıştı, hattâ siz, çilek dokunuyor, yemesin, demiştiniz, bakın bunu unuttuk.

— Çilek allerjisi efendim; seyrini bu defa biraz ağır gösteriyor, merak etmeyin, yaptığım iğne ve içirdiğim ilâçlarla bir saat içinde rahatlıyacak; hattâ bakın, iğneden sonra nefesi bile düzelmeğe başladı.

Tansiyonunu kontrol ettim, delikanlı düzelmeye başladı, rahatladı, ailenin yüzü güldü, yarın sabah görüşünüz dedim, eve döndüm.

Ertesi günü küçük tamamen düzelmiş, neşesi yerine gelmişti.

— Doktor amca, size bir şey sormak istiyorum?

— Sor, evlâdım.

— Bütün ev halkı çilek yediğimiz halde onlara birşey olmadı da benim neden sesim kısıldı, kızardım, yüzüm gözüm şişti?

— Bu işte bünyenin rolü var. Siz çileğe karşı hassassınız. Bazı maddeler vücuda girer, temas ederse organlarımızla bağdaşamaz. Histamin ifrazı olur, kaşıntı kızartı, şişlik ortaya çıkar.

— Peki olmaması için ne yapmalı?

— Dokunanlar yememeli, veya almamalı,

— Alınmış yenmişse, hastalık bende olduğu gibi ortaya çıkmışsa?

— Hekime koşmalı, onun yazdığı anti allerjik ve kalsium gibi ilâçlar kullanmalı.

— Ürtiker nedir?

— Eskiler ürtikere kurdeşen de der; bir nevi zehirlenmedir.

— Şimdi hatırladım Doktor Amca.

— Neyi?

— Ben üç sene önce düşmüş, tetanoz serumu olmuştum; iğneden 7 gün sonra böyle yine şişmiş, kızarmış, doktor çağırmıştık, serum hastalığı olduğum söylenmişti .

— Demek tetanoz serumuna karşı vücudun bağdaşamamış.

Serum hastalığı da allerjik bir rahatsızlıktır.

— Kaşıntılarım hemen hemen kalmadı, şimdi ne yapacağım?

— Sana dokunan çileği yemiyeceksin, onun yerine bol bol kiraz, kayısı, şeftali ye.

— Çektiğim sıkıntıyı bir ben bir de Tanrı bilir, bir daha çilek yemiyeceğim, kardeşime de yedirmiyeceğim. Belki dokunur!

— Hayır, şimdiye kadar dokunmadığına göre, o hem reçelini, hem de tazesini yiyecek.

— Doğru Doktor amca, ben de fazla bencil oldum galiba..

FASULYECİĞİN BAŞINDAN GEÇENLER

m
i
n
i
k

k
a
r
d
e
ş
l
e
r
e

b
i
r

m
a
s
a
l

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde yaşlı bir nine varmış. Günlerden bir gün bahçesinden fasulye toplamış, ayıklamış ve pişirmek için ocağını yakmaya koyulmuş. Yemek çabuk olsun diye alevlerin üstüne avuç avuç saman atmış. Çok geçmeden fasulye tenceresindeki su fıkır fıkır kaynamaya başlamış ve bir fasulye tencereden fırlayarak ocağın içine düşmüş. Az ötesinde bir saman çöpü duruyormuş. Biraz sonra ocaktan bir kor sıçrayarak bunlara katılmış.

Bu üç garip arkadaştan ilk konuşan saman olmuş:

«Dostlarım,» demiş, «Nasıl oldu da buraya geldiniz?»

Kor, «Ocaktan sıçrayıp kaçmasaydım şimdi çoktan kül olmuştum.» diye cevap vermiş.

«Eğer ihtiyar nine beni tencerede tutabilseydi,» demiş fasulye, «yemek olup gidecektim.»

«Benim de şansım sizlerinkinden pek parlak olmıyacaktı» diye dertli dertli söylenmiş Saman, «Kardeşlerimin hepsi duman, alev oldular. İhtiyarın parmaklarının arasından kaçıp kurtulmasaydım çoktan göçüp gitmiştim.»

«Peki şimdi ne yapacağız?» diye sormuş kömür. Fasulye şöyle bir fikir ileri sürmüş:

«Madem ki, üçümüz de canlarımızı kurtarmanın yolunu bulduk, buradan uzaklaşıp birlikte yaşıyalım.»

Ötekiler de bunu kabul etmişler ve barınacak bir yer aramak için yola düzülmüşler.

Çok geçmeden küçük bir dereye varmışlar. Üstünde ne köprü varmış ne de basarak geçilebilecek irice taşlar. Üç ahbap, karşıya geçmek için yollar araştırmaya başlamışlar. Sonunda saman demişki:

«Ben suyun üstüne köprü gibi uzanayım, sizler de üstüme basıp geçin.»

Araya yeni bir köprü kurulduğunu gören kor, karşı kıyıya geçmek için ileri atılmış fakat ortalara gelince, az aşağıdanda çağıldayan sular ödünü koparmış ve olduğu yere çakılmış gibi kalakalmış. Bu arada saman da yavaş yavaş ısınmış ve ortasından kırılıp sulara gömülmüş. Aşağı düşen kömür cazırdıyarak, fışırdayarak suda kaybolmuş.

Kıyıda sırasını bekliyen fasulye, bu manzaraya katıla katıla gülmeye başlamış. Gülmüş, gülmüş, gülmüş; taa patlayıncaya kadar. Uzak bir kasabadan gelen bir terzi ırmağın kenarında mola vermeseymiş fasulyeciğin de sonu gelmiş olacakmış.

Terzi, fasulyeyi yerden almış. Kocaman bir iğneye siyah iplik geçirip onu ortasından dikivermiş. İşte o günden beri bazı fasulyelerin ortasında siyah bir çizgi vardır.

Uzak ülkelerden

GHANA

AFRİKA, yıllarca diğer dünya ülkelerinin pek tanıyamadığı, derinliklerine varamadığı esrarlı bir kıta olarak kalmıştır.

İlkin Akdeniz ülkeleri batı Afrika içlerinde altın madenleri olduğunu keşfettiler. Yavaş yavaş Afrika denilince Avrupalıların aklına büyük Sahra'yı boydan boya aşarak kuzeye getirilen altınlar gelmeye başladı.

On beşinci yüzyıl sonlarında Avrupalılar Afrika'nın batı kıyılarına yelken açmaya başladılar. Okyanus'a doğru uzanan çıkıntıyı geçtikten sonra önlerine çıkan büyük körfezde kendilerine altın satacak kimseleri aramaya başladılar. Bu yüzden içerdeki balta girmemiş ekvator ormanlarının eteğinde uzanan ince şeride Altın Sahili adı verildi. Buraya ilk defa ayak

basan Portekizlilerdi. Onların arkasından Holandalılar, Danimarkalılar, İngilizler, Fransızlar ve Almanlar akın etmeye başladılar. Ne var ki, Avrupalılar burada birçok güçlüklerle karşılaşıyorlardı. Üstünlük her bakımdn Afrikalılardaydı. Bir defa dört bir yanını karış karış bildikleri kendi ülkelerindeydiler. Öte yandan Avrupalılar, limansız bir kıyıya yanaşmak zorundaydılar. İçerde kolayca ticaret merkezleri kuramıyorlardı. Kendilerine gereken bütün her şey ana vatanlarından yelkenli gemilerle geliyordu. Tabiî bu sırada aradan epeyce zaman geçiyordu. Afrikalılar ticarette değiş tokuş temeline dayandıklarından kısa bir sürede Avrupalıların bütün yeni silâhlarından kendileri de elde ettiler. Ayrıca çeşitli sıcak ülke hastalıklarına karşı Avrupalılar daha ne koruyucu ne de tedavi edici ilâçları biliyorlardı. Bunlara karşı hiçbir bağışıklıkları olmadığı için dayanamıyorlardı.

Kıyıdan hemen sonra başlayan balta girmemiş ekvator ormanları çeşitli Afrika kabîlelerinin barınağıydı. Birbirine yakın dilleri konuşanlar 19. yüzyılda biraraya gelerek kıyıda yerleşen İngilizlerle üst üste bir takım saldırılara başladılar. 1900 yılında bu ayaklanmalar bir süre için bastırıldı.

Bugünkü Ghana Cumhuriyetinin nüfusunun bir milyondan fazlasını meydana getiren Ashanti kabîlesi öncesi avcılık ve çiftçilikle geçinir, ormanlarda dağınık olarak yaşardı. Ellerinde basit tarım araçları ve silâhları vardı. Demir, kumaş ve kendi yaptıkları elişlerini satarak geçinirlerdi. Eski devirlerde, yaylalarda yaşarlarken, kuzeyden gelen atlı kabîleler karşısında ormana çekilmek zorunda kalmışlardı.

Daha sonra, etraflarına akınlar yaparak çeşitli yerler ele geçirmişler, Avrupalılara esir satarak zenginleşmişler ve daha sonra da çevrelerindeki ve aşağı yukarı bir milyona yakın insanı egemenlikleri altına almışlardı. Bu arada kendilerine Kumasi gibi oldukça modern bir başkent de kurmuşlardı. 19. yüzyılda Avrupalıların ilk defa gördüğü Kumasi, tertemiz geniş caddeleri, çoğu iki katlı güzel evlerden meydana gelmiş bir şehirdi. Her yanı Avrupalılar ve Araplardan alınan hazinelerle dolup taşan yüz odalı kıralın sarayı şehrin en göz alıcı merkeziydi.

1817 de özel bir şenlik gününde Ashanti kıralının ilk kabul ettiği Avrupalı olan bir İngiliz, Kumasi'yi binbir renkle bezenmiş bir gökkuşağı adasına benzetmişti. Köylerden, kasabalardan halk, askerler, şarkıcılar, çalgıcılar şehre akın etmişlerdi. Sokaklar saray adam-

ANNE

Yıldızlara uzan anneciğim
Kucak kucak yıldız topla bana,
Güneşlerden ışık getir,
Bahçelerden renk.
Gözlerindeki şefkatten ver bana anneciğim,
Ninni söyliyen sesin çocukluğumda
Özledim! Ne olur! Yine söyle.
Büyüdüm belki ama
Muhtacım inan, sevgine anne!
Yine yatakta okşa saçlarımı,
Masal anlat,
Elbiselerime yine nakışlar işle.
Saçlarıma kurdele tak anneciğim
Ne çıkar büyümüşüm
Sen beni öptüğünde
Ben hâlâ küçücüğüm.

SIDIKA DURMUŞ

larıyla dolup taşıyordu. Davullar, zil, borazan sesleri her tarafı çınlatıyordu.

Geçit alayı yavaş yavaş ilerlerken, renk renk ipek elbiseler hışırdıyor, otuz kişiyi güneşten koruyacak büyüklükte sarı, kırmızı şemsiyeler ağır ağır dalgalanıyor, kartal tüyleriyle süslü miğferler güneş ışığında göz kamaştırıyordu.

Üstü sayısız mücevherlerle süslü göz alıcı bir esvap giyinmiş olan kıral, kabîle reisleriyle birlikte oturmuş geçidi seyrediyordu. Her yerde, herkesin üstünde kıymetli taşlar, altın; güneş gibi göz alıyordu. Bütün bunlardan Ashantilerin zengin ve kuvvetli bir kabîle olduğu ortaya çıkıyordu.

Fakat onaltıncı yüzyıl başlarında avcılık ve çiftçilikle geçinen küçük, silik bir kabîlenin, batı Afrika'nın en son kırallıklarından birini kurması oldukça ilginçtir.

Acaba onların kısa bir sürede toparlanıp, çevrelerindeki toprakları ele geçirmelerini ve yeryüzünün diğer bölgelerinde yapılan silâhlardan, mallardan ve ustalıklardan faydalanmalarını sağlıyan etmen neydi?

Bunun ilk sebebi Ashantilerin, toplum yapısında düzenli bir sosyal ilişkiler temeli tanımalarıydı.

Kırallık, tıpkı bir köyde olduğu gibi insanlarla toprağın birbirine bağlanmasından meydana gelmişti. Aile akrabalıklarına dayanan bu sistemde, en önemli grup soydu. Bir ailedeki bütün fertlerin atası birkaç kuşak önce yaşamış olan bir kadındı. Bir Ashanti köyünde birkaç soy bulunurdu. Her soydan gelenler ana tarafından gelmiş atalarının topraklarında otururlardı. Ayrıca her soyun köy dışında da tarlaları olurdu. Bunları da o soydan gelenler ekip biçerlerdi. Ailedeki en yaşlı kadın, yine yaşlı ve akıllı erkekler arasından birini soy başı seçerdi. Sonra bunlar da bir araya gelerek içlerinden birini köyün başı seçerlerdi. Yalnız bu kimsenin kendi soyundaki en yaşlı kadın tarafından da kabul edilmesi gerekirdi. Diğer soy başları onun danışşma kurulunu meydana getirirlerdi.

Ashantilerin oldukça ilginç bir takım gelenekleri vardır. Örneğin bir baba diyelim ki, köyden şehire inmeye kalksa elinde bir tabureyle oğlu da arkasından gider. Adam yorulunca durup buna oturur. İş sahibi bir kimseye, çalıştığı yerden özel bir tabure verilir. Bir bakıma bu onun tahtıdır. Ayrıca herkes atalarından kalma iş taburelerini de evinde, özel bir odada saklar. Siyaha boyanmış bu tabureler ölülerle yaşıyanlar arasında kesintisiz bir bağlılık olduğunu gösterir. Ashantiler atalarının tıpkı kendilerininkine benziyen bir dünyada yaşadıklarına ve torunlarının hayatlarıyla yakından ilgilendiklerine i-

— Kemanda o kadar ilerledim ki, bugün derste çalarken, öğretmenimin gözleri yaşardı!

nanırlar Ülkenin toprakları ataların malıdır ve ana soyundan evlâtlara geçer. Bu yüzden her soyun başına veya herhangi bir iş sahlbine iki dünya arasındaki bağ gözüyle bakılır Kötü bir iş yaparsa, yine kendisini seçen kimseler tarafından «sandalyesinden indirilir». Zira atalarına saygısızlık etmiş ve iki dünya arasındaki bağı kırmıştır.

İşte Ashanti kırallığı bu temele dayanılarak kurulmuştu. Her köyün başı, kasabalarla köyü arasındaki bağlantıyı sağlıyordu. Bu zincirin en üst halkasında ana kıraliçe tarafından atanan kıral bulunurdu.

1700 yıllarında kabile reisleri, iki devlet adamının başkanlığı altında toplanarak vergi ödemek zorunda oldukları komşularına baş kaldırdılar. Böylece Ashanti birliği kuruldu. Kumasi'nin reisi Ashantilerin ilk kıralı oldu. Bu mutlu olayın kutlama töreninde baş rahip kırala gökten inmiş altın bir taht verdi. Bu, gelmiş geçmiş bütün Ashantilerin sağlık, zenginlik ve kuvvetini temsil ediyordu.

Kıral başka bir tabureye oturuyordu. Kutsal olanına da ancak kolunu koyabiliyordu.

Yine Ashantilerin bir kırallık kurabilmelerinin başka bir sebebi de ticaretti. Yeni topraklar ele geçirmek için durmadan savaşmaları gerekiyordu. Kullandıkları silâhları altın vererek ve harp esirlerini köle olarak satarak elde ediyorlardı.

Fakat 19. yüzyılda durum değişti. Avrupa devletleri köle alım satımını yasaklamaya başladılar. Sonra artık Ashantiler topraklarını iyice genişleterek kıyıya varmışlardı. Burada çok gelişmiş silâhlarla savaşan İngilizlerle karşılaştılar ve yenilerek onların idaresine girdiler. 1901'de Ashanti birliği İngiltere'nin bir sömürgesi oldu.

Ashanti kırallığının kurulduğunda ana soyunun önemi pek fazla olduğu gibi toplumlarında babalar da oldukça yetkilidir.

Nasıl bir soyun atalarla bağı anadan geliyorsa tanrılarla ilişkisi de babadandır. Çocuklar karakter ve ruhlarını babalarından alırlar. Haftanın her gününe ayrı bir tanrı bakar. Herkes doğduğu günün tanrısına tapar. Ayrıca bütün bu tanrıların üstünde herşeyin yaratıcısı olarak kabul edilen Gök Tanrıçası vardır. Perşembe onun kutsal günü olduğu için kimse çalışmaz. Diğer tanrılara Gök Tanrıçasının yeryüzündeki çocukları gözüyle bakılır. Birçok Afrika kabilelerinde olduğu gibi Ashantilerin de kanunlara büyük saygıları vardır. Anlaşmazlıkları hayli ilginç mahkemelerle yatıştırırlar. Ölüm cezalarını yalnız kıral verebilir.

Ashantilerin kendilerine özgü bir yazısı olmadığı için kanunları yazılı değildi ama, uyulması gereken kuralları, vecizeler halinde kimsenin dilinden düşmezdi. Memurlar kötü hareketleri yüzünden sandalyelerinden indirildikleri gibi, aile fertleri de evlâtlıktan atılırdı. Ayrıca dedikoduyu önleyici bir takım kurallar da vardı.

Genç Ashantiler okullarda modern eğitim görmekte ve ülkelerine ileri yaşama şartları sağlamaya çalışmaktadırlar. Tüccarları Altın Sahiline çeken altından başka, çeşitli bölgelerde elmas, manganez ve alüminyum elde etmeye yarıyan boksit denilen madenleri bulunmuştur. Bugün Afrika kabilelerinin çoğu köylerini bırakarak maden işçiliği yapmaktadırlar. Buna karşılık Ashantilerin büyük bir kısmı hâlâ çiftçilikle uğraşır. Ama yepyeni bir ürün yetiştirmektedirler. Son altmış yıldır kakao üretimiyle uğraşıyorlar. Bugün dünya kakao ihtiyacının 1/3'ünü Ghana sağlamaktadır.

GAZOZCU KIZ

ZERRİN YAŞAR

KARDEŞİN GÜZEL BİR HİKÂYESİ

Uzun, örgülü ve parlak sarı renkli saçları vardı, bu küçük kızın. Mavi ile yeşil arası gözleri, daima zeki bakardı. Küçük, güzel burnunun üzerini, nokta nokta çiller kaplamıştı. Dudaklarında hep tatlı bir gülümseme... Kırmızı yün bir yelek ve uzun kollu sarı bir elbise giymişti.

Hafif esen rüzgâr, sarı saçlarının bir kısmını yüzüne döktü. O da, küçük elleriyle onları arkaya doğru attı. Sonra saçının ucunu ağzına aldı. Onu ıslatıp yüzüne dokundurmaya başladı. Bundan gıdıklanıyordu. Hoşlandı ve güldü. Fakat bu gülümsemenin, çok kere kimse farkında olmazdı.

Önü açık, dükkân gibi bir yerde oturuyordu. Yanında boyası eskimiş tahta bir masa bulunuyordu. Masanın üzerinde, buzla dolu bir kova vardı. İçinde gazozlar görülüyordu. Yerde de, gelişi güzel konmuş, boş şişeler...

Gerinerek esnedi. Tekrar sokaktakilere bakmaya başladı. Burası, her gün kalabalıktı. Çeşit çeşit insanlar bu yerin önünden geçerlerken, küçük kız da hayal kurardı. Okula giden çocuklara hayranlık duyuyor ve onları daima kıskanıyordu... Bir ara önünden, bir öğrenci grubu geçti. Konuşarak yürüyorlardı:

«İkinci soruya nasıl cevap verdin?»

«Bugün sokağa çıkacak mısın?»

İki kız öğrenci daha geçti:

«... Sonra bana uğradı. Ne dedi biliyor musun?...»

Gazozcu kız ancak, bu yarım konuşmaları duyabiliyordu. Bazan gerisini işitemediği cümleleri tamamlar veya soruların cevabını kendi kendine verirdi. Bundan çok zevk alıyordu...

Eli paketlerle dolu adama baktı. Adam, hızlı hızlı yürüyordu. Kız, ailesinin onu nasıl karşılayacağını düşündü. Ve gülümsedi. Sonra birden burnuna bir alkol

kokusu geldi. Paketli adamı unuttu. Çarpık adımlarla yürüyen sarhoşa bakmaya başladı. Zavallı bir hali vardı. Üzerindeki elbise, son derece pisti ve yağlanmıştı. Kız, ona acıdı.

Gazozcu kız, sokaktaki insanları seyretmeye o kadar dalmıştı ki, erkek kardeşinin dükkâna sessizce girişini görmedi. Oğlan, kız kardeşinin arkasına yavaşça geldi. Saçını çekti. Kız, hafif bir çığlık attı. Dönüp kardeşine baktı. Ona çok kızmıştı, azarladı. Kardeşi ise, gülümsiyerek yüzüne bakıyordu. İhtiyar dede, vaktinde gelmese idi, belki bir tatsızlık çıkabilirdi.

Kız, dedesine yer verdi. Adam, bastonunu duvara dayadıktan sonra, yavaşça yerine oturdu. Ve sordu:

«Hiç gazoz sattın mı?»

Küçük kız:

«Evet,» dedi.

Kız, dedesini çok severdi. Onun küçük, kahverengi gözleri; parlak, çıplak başı ve çizgili alnı vardı. Biraz sonra, dedenin başı önüne düştü, uyuklamaya başladı. Sinekler, ihtiyarın üzerine hücum ettiler.

Dükkânda, sadece dedenin horultusu, sineklerin vızıldamaları ve oğlanın ıslığı duyuluyordu. Oğlanın bir ara canı sıkıldı. Ellerini cebine koydu. Dükkânın içinde dolaşmaya başladı. Sonra caddeden geçen şişman bir adamın arkasından:

«Hey, seni çağırıyorlar,» diye bağırdı. Adam, döndü, arar gözlerle, etrafına şaşkın şaşkın bakındı. Kimseyi göremedi, yoluna devam etti. Oğlan bu arada, dedesinin arkasına saklanmıştı. Gazozcu kız, kardeşinin yaptıklarını görmüştü. Dayanamıyarak onu, yine azarladı. Dede uyandı. Kız utanmıştı, sustu. Oğlanı ayakta gören ihtiyar, kısık bir sesle ona: «Akıllı dursana, sen,» dedi. Tekrar uyuklamaya başladı.

Mehmet Ali Aksamse

ZERRİN YAŞAR'IN KARDEŞİNDEN BİR ŞİİR

DENİZ KIYISI

Gök masmavi,
Denizle beraber
Ufukta martılar belirir
Bir nokta gibi,
Bana doğru gelirler.
Deniz kıyısı,
Beyaz köpüklerle,
Pırıl pırıl...

Akşam olur,
Deniz kıyısı
Alev alev.

Gece,
Ayın aksi düşer.
Bir altın belirir,
Denizin üstünde.

NEVİN YAŞAR

İçeri bir müşteri girdi. Gazoz istedi:
«Soğuk olsun.»

Kız buz dolu kovadan, bir şişe çıkardı. Açtı, adama verdi. Gazoz köpürmüştü. Adam, başına dikti, içti. Parasını ödedi, oradan uzaklaştı.

Dükkânda, uzun müddet bir sessizlik oldu.

Dükkândakiler, yine müşteri beklemeye başladılar. Kız, güzel bir geleceği, ihtiyar adam tatlı uykuları, küçük oğlan takılacağı kimseleri düşünüyorlardı.

ZERRİN YAŞAR

UÇAKLAR NASIL UÇAR

Koşarken hızlandıkça, havanın vücudunuza değerek geçtiğini daha çok farkedersiniz.

Uçak sizden kat kat hızlı gittiğine göre, ona çarpan havanın hızı size çarpandan çok daha fazladır.

Uçağı havada yükselten, işte bu kanatlara sürtünerek geçen havadır.

Uçağı yükselten etmenlerden biri, ona çarparak geçen havadır. Kanatlar aşağı doğru meyillidir.

Hava kanatların alt yüzlerine çarpar ve bu basınç kanatları yukarı doğru iter.

Uçaklar hava içinde ya pervanelerini döndüren bir benzin motörü, ya jet motörü, ya da roket motörüyle hareket ederler.

Pervane dev bir vantilâtör gibidir. Vantilâtör dönerken önündeki havayı dışa doğru iter.

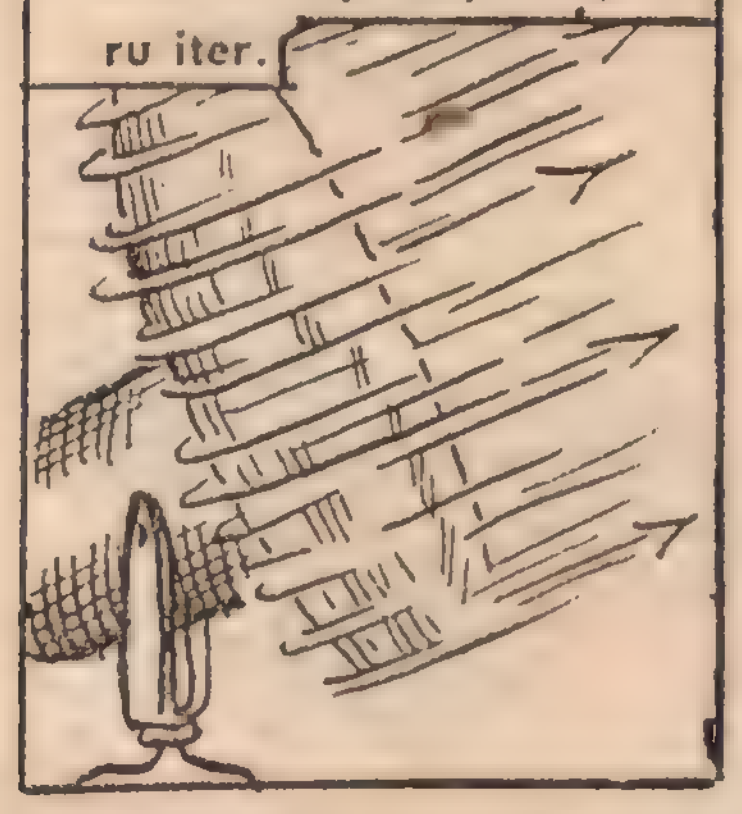

Pervane ise hızla dönerken arkasındaki havayı geriye doğru öyle büyük bir basınçla iter ki...

Uçak basıncın az olduğu ön tarafa doğru hareket etmek zorunda kalır.

Jet motörü hava ve yanmış gazları hızla dışarı atarken öne doğru hareket eder. Jet motörleri yalnız hava bulunan yerlerde çalışabilir.

Roket motörü jetinkine pek benzer. Yalnız yakıtı için gerekli havayı beraberlerinde taşırlar.
Dünyanın atmosferinden çıkarak hiç hava olmıyan yerlerde de uçabilirler.

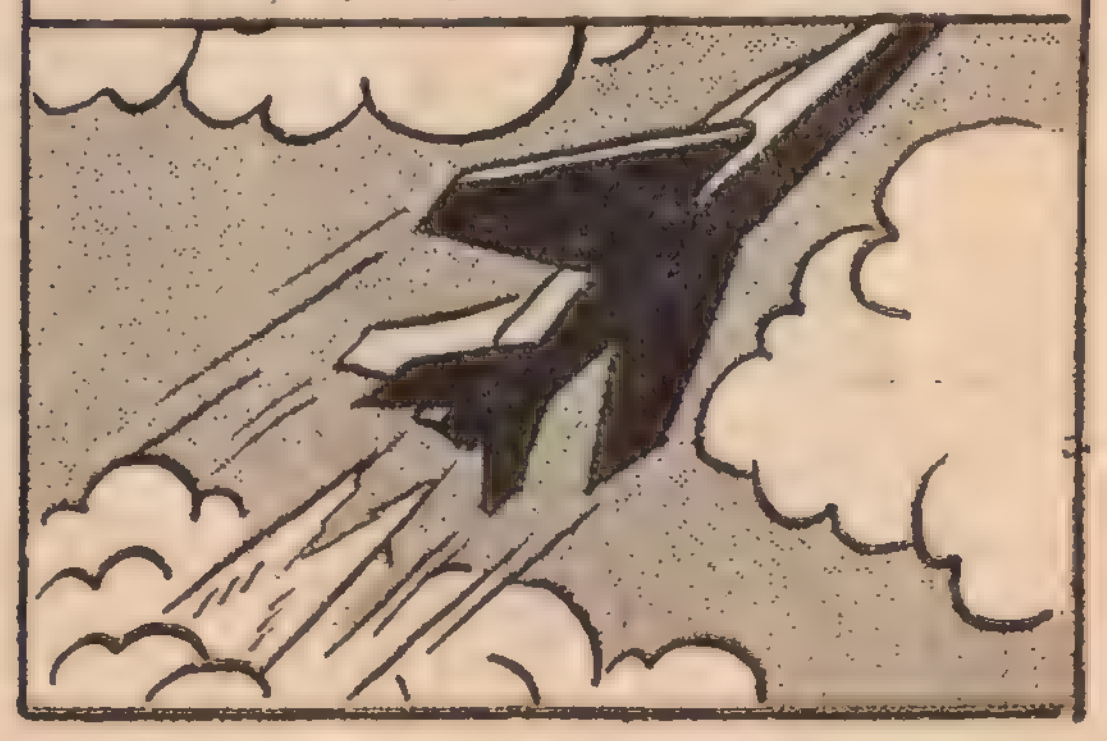

Bir uçak sağa, sola, yukarı, aşağı hareket ettigi gibi, iki yana da yatabilir.

Uçağı sağa veya sola yönelten kuyruktaki dümendir. Dümen dik olarak duran büyük bir kapak gibidir.

Bir kapı gibi öne, arkaya hareket edebilir. Resimdeki durumundayken hava ona da çarpar.

Ve onu da iter. İşte bu da uçağın yönünü değiştirir. Pilot dümeni oynatarak uçağı istediği tarafa çevirebilir.

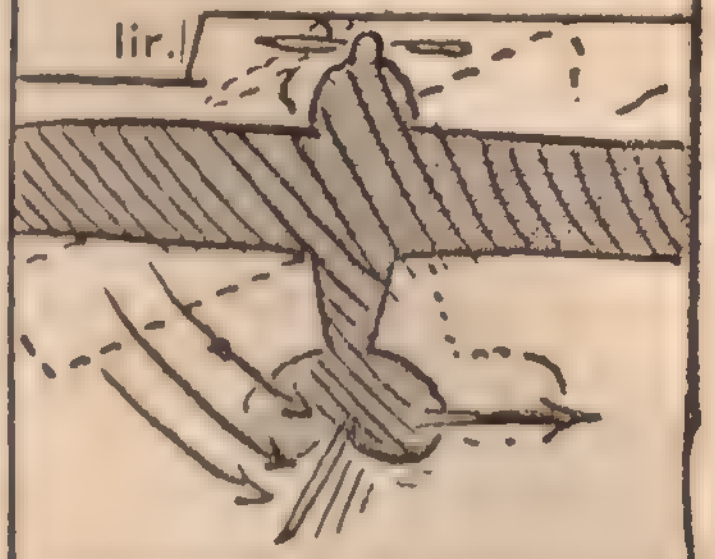

Yükseklik dümenleri, bir çifttir. Dümene benzerler, yalnız bunlar yataydır. Bunlar uçağın aşağı, yukarı inip çıkmasını sağlarlar.

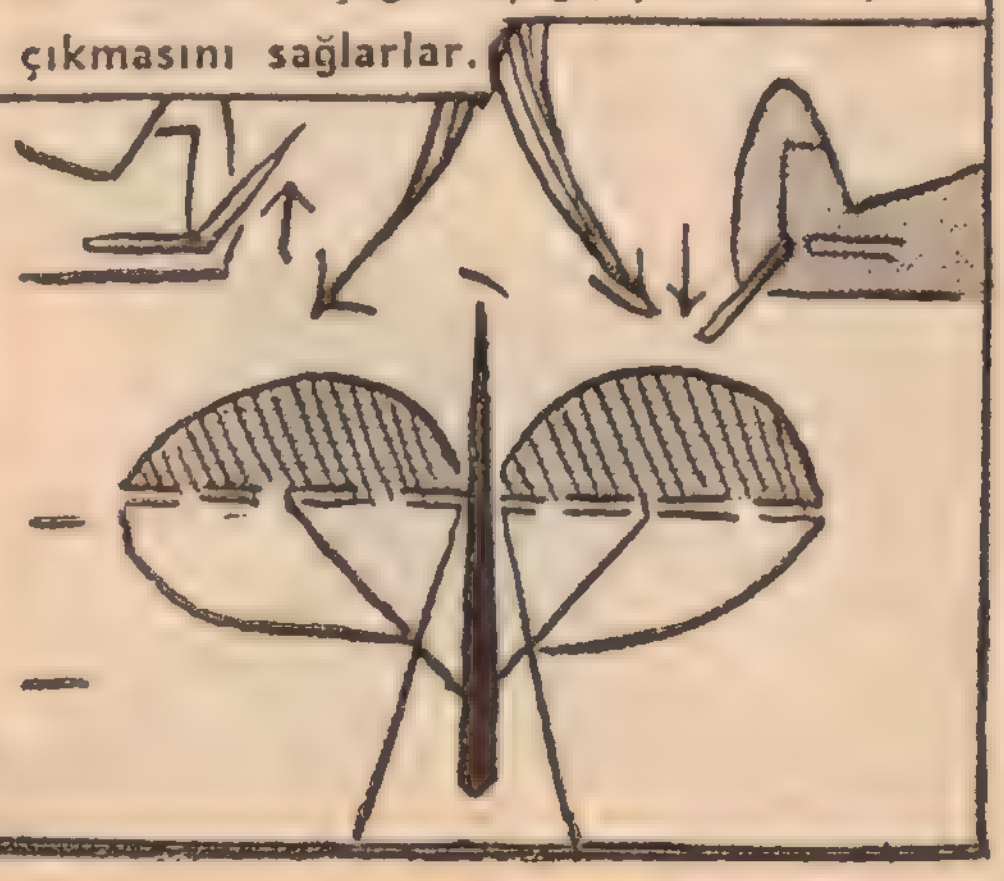

Her kanatta bulunan kanatçık iki yana meyletmesini sağlar.

Son

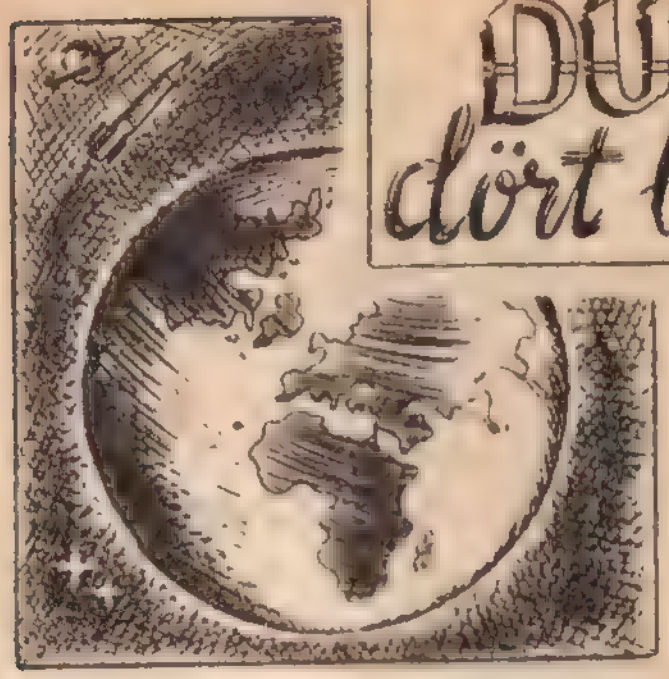

DÜNYA'nın dört bucağından

ALTIN SUN'İ PEYK

Amerika Birleşik Devletlerinin uzaya fırlattığı 52,5 cm. çapındaki Vanguard II sun'î peykinin üstü 24 ayar altınla kaplanmıştır. Bunun sebebi altının ısıyı iyi iletmemesidir. Böylece, sun'i peyk yer etrafında dolanırken, içindeki ısının belli bir derecede kalması sağlanmıştır.

JAPONYANIN YERLİLERİ

Japon Radyo ve Televizyon İdaresi, Japonya'nın asıl yerlileri Ainuların yaşayışlarıyla ilgili renkli bir film yapmıştır.

«Yukar Dünyası» adlı bu film, bir zamanlar Japonya'nın dört bir tarafına yayıldıkları halde bugün yalnız, Hokkaido adasıyla, Sahalin, Kuniller, Kamçatka ve Sibirya'nın iç kısımlarına çekilen ilkel insanların yaşayış ve geleneklerine ait tarihî belgeleri yansıtmaktadır.

18. yüzyıla kadar da kendilerine özgü dil ve gelenekleri bulunan Ainular Hokkaido'da oturuyorlar. Yüz yıl önce Japon hükûmeti, bu göçebe avcı ve balıkçıları, toprağa bağlı çiftçiler yapma kararını aldı. Yavaş yavaş eski inanç ve âdetlerini unutarak çiftçilerin içinde eriyip onlarla kaynaştılar.

1964 yılında geniş bir araştırma sonuncu çevrilen bu filmde bu günkü Ainular yüzyıl önceki ataların hayatını oynamaktadırlar.

MENEKŞE ÇELBİŞ KARDEŞİN KÜÇÜK BİR HİKÂYESİ

ZAVALLI SERÇECİK

Benim büyük amcamların evinde çok fare var. Ciciannem onlar için kapan kurmuş. Pencereden yemi gören bir serçecik dayanamamış, girmiş ve kapana başından yakalanıvermiş! Eşi olan serçe de, başucunda acı acı ötüyordu.. Hepimiz koştuk ama, serçeciği ölümden kurtaramadık. Ciciannem kapanı serçecikö için değil, fareler tutulsun diye kurmuştu. Ne yazık ki, fare değil, serçecik tutuldu. Kapandan kurtulmak için kanlar içinde çırpınan serçeyle, acı acı öten eşi gözümün önüne geldikçe, hâlâ içim fena oluyor.

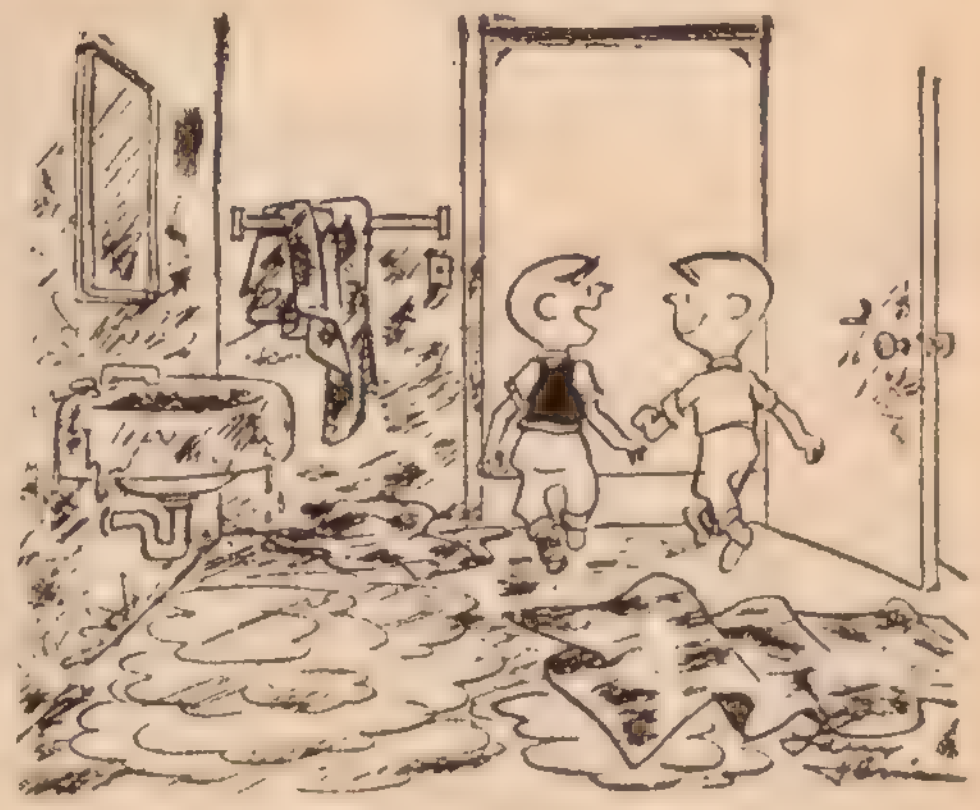

— Öyle temizlendik ki, annemiz bayılacak!

PATATESİN HİKÂYESİ

Patatesin anavatanı neresidir ? Yeryüzüne nasıl yayılmıştır ?

Hikâyemiz bundan 400 yıl önce, Güney Amerika'nın dağlık bir ülkesinde başlıyor. Daha doğrusu İspanyolların Peru'da yaşayan İnka kızılderililerini egemenlikleri altına aldıktan sonra, patates de uygar dünyanın günlük besinleri arasına giriyor.

Tabiî o devirde kimse onun Güney Amerika sınırları dışına çıkacağını, hele yeryüzünün dörtbucağına yayılacağını ve çok sevileceğini kestiremezdi.

1538 de And dağlarına çıkmayı ilk defa başaran bir İspanyol, Peru ovalarında patates yetiştirildiğini ve bundan besin olarak faydalanıldığını gördü.

Yalnız İnkalar patatesi bugün bildiğimiz gibi pişirmiyorlardı. İlkin soğukta bırakılıyor sonra da kurutuluyordu. Böyle özel bir şekilde hazırlanan kurutulmuş patates And dağlarında yaşayan kızılderililerin bugün de başlıca besinidir. Zira, yükseklik fazla olduğundan buraları mısır yetiştirmeye elverişli değildir.

Eski devirlerde, kızılderili savaşçıları doyurmak veya kıtlık çıkınca kullanmak üzere, patates kurutularak saklanırdı. İnka çiftçileri bu bitkinin üretiminde oldukça ustaydılar. Tarlalarını sulayıp gübrelemeyi de kendiliklerinden bulmuşlardı. Bu arada çeşitli patates türleri elde etmişlerdi.

Patates, 1580-1585 yılları arasında, bir gezginle Avrupa'ya girmiş, ilk defa İspanya'da yetiştirilmeye başlanmıştır. Buradan İtalya'ya atlamış 1855 de ise Avusturya'da Viyana şehri balıçeler müdüriinün eline geçmiştir.

Almanlar, 16 yüzyılda yaşamış olan ünlü İngiliz gemicisi Sir Francis Drake'le patatesin Avrupaya girdiği

kamsındadırlar. Bu yüzden bu deniz kurdu için diktikleri heykelin altına şunlar yazılmıştır:
«1580 yılında Patatesi Avrupaya tanıtan Sir Francis Drake»

Patates, birçok yeni bulunan yiyecekler gibi, uzun bir deneme devresi geçirdikten sonra günlük besinler arasına yavaş yavaş girmiştir.

Bilginler patatesin faydalarıyla ilgili yazılar yazdıkları, çiftçiler daha iyi cinslerini yetiştirebilmek için durmadan uğraştıkları halde halkta buna karşı bir çekingenlik vardı. Bu arada kırallar, kıraliçeler de patatesin tutunması için durmadan çalışıyorlardı.

Örneğin Fransa kıraliçesi Marie Antoinette patates çiçeklerini başına takıyordu. Almanya kıralı Büyük Frederik saray bahçesine patates diktirdi. Torunu ise patates yetiştirmeye yanaşmayan kimseleri cezalandırdı.

Aradan epeyce bir süre geçtikten sonra bu bitki de insanoğlunun yiyecekleri arasına girdi. Avrupanın kuzeyinde yaşayan fakir halk bu besleyici yiyeceğe dört elle sarıldı. Yoksulluğun en fazla olduğu İrlanda, patatesin en çok tutunduğu yer oldu.

Peru'dan getirilen ilk patates hayli küçüktü. Köklerin çıkmasına yarayan göz denilen çukurluklar öyle derine gömülmüştü ki, bunlar ayıklanınca da elde patates diye bir şey kalmıyordu. Tarımla uğraşanlar hemen bu kusuru yenmek için araştırmalara giriştiler.

Her şeyden önce patatesin zehirli olduğu fikri üzerinde durup, insanlara zararlı olmadığına herkesi inandırmak gerekiyordu. Amerika'da 1850 de yetiştirilmeye başlayan patates bitki hastalıklarına karşı koyacak durumda değildi. Goodrich adlı biri dayanıklı bir tür elde etmeye çalışıyordu. Andlardan yeni tohumlar getirerek bunlar üzerinde uğraştı ve bu günkü çeşitli cinsleri meydana çıkardı.

Zararlı böcekler de patatesin gelişme ve kullanılmasına engel oldu. Kaya dağlarının doğu eteklerinde patates ailesinden arsız bir otu kemirip didikleyen bir böcek, patates ekimi başlayınca bu defa ona saldırdı. Çok geçmeden de tehlikeli bir hal aldı. Zararı Batıdan Doğuya, yani Atlas Okyanusu kıyılarına hızla yayılıyordu. Avrupalı çiftçiler, böceğin kendi mahsullerine de geçeceğini düşünerek Amerika'dan patates almıyorlardı. 1915 yılına kadar da bu girişi önlediler. Birinci Dünya Savaşı sıralarında Fransa'da Bordo şehrine tesadüfen girdi. Fransızlar böcekle amansız bir savaşa giriştiler.

Patatesin yetiştirilmeye başlandığı ilk devrede çıkan bir salgın tarihe bile geçti. 1844'e kadar İrlânda'da patates ekimi çok iyiydi. Çiftçilerin başlıca besini buydu. Fakat bir aralık mahsul böceklerin saldırısına uğradı.

Halka yetecek kadar patates alınmadığı gibi, işin kötüsü, bütün tohumluklar bozulmuştu. Bu yüzden aşağı yukarı bir milyon kişi açlıktan öldü.

Sofralarımızın besleyici yiyeceği patatesin anavatanı dünyanın uzak bir ülkesi, yâni Peru'dur. Düzgün yağış alan her yerde yetiştiği için kısa zamanda yer yüzünün dört bir yanına yayılmıştır. Yurdumuzun da hemen her tarafında bol bol ve iyi çeşitleri yetiştirilmektedir.

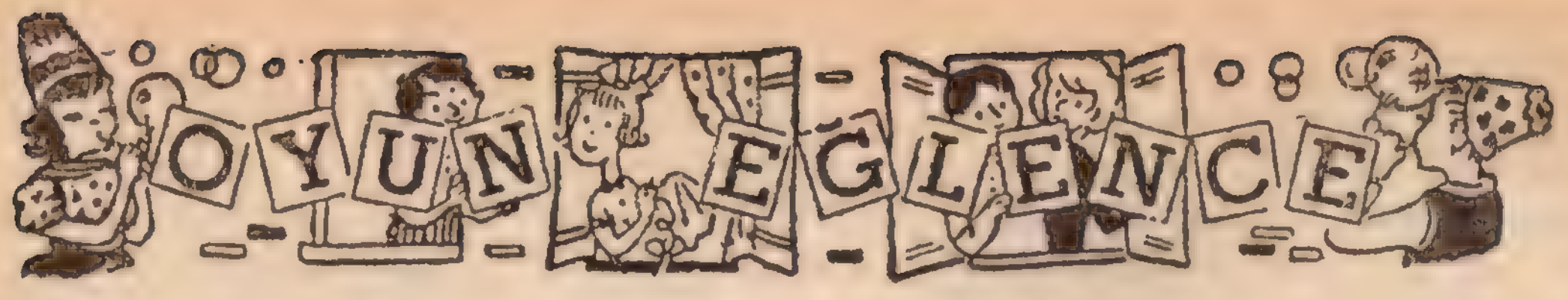

Mandal oyunu

Gelin sizlerle en az iki oyuncuyla oynanan bu oyunu öğreniverelim.

Yere, aralarındaki uzaklık 5 m. kadar olan iki çizgi çizin. Birine A öbürüne B deyin. Çizgilerin hemen önüne kocaman birer at nalı çizin (nalın iki ucu arasındaki açıklık 20-30 cm. kadar olsun) .

Her oyuncunun elinde iki mandal veya iki taş bulunur. Birinci oyuncu A çizgisinin önünde durup B nalına elindeki kırmızı mandalları atar. Sonra öteki oyuncu yine aynı yerden bu defa değişik renkte, diyelim ki, yeşil mandalları at nalına fırlatır. Sonra kale değiştirilir.

Gelelim sayı meselesine: Mandal at nalının içine düşerse 2 sayı kazanır. Oyunculardan hiç biri sayı yapacak bir yere atamamışsa, mandalı at nalına en yakın olan oyuncu 1 sayı alır. Eğer bir oyuncunun iki mandalı da, kaleye ötekininkilerden daha yakınsa, her biri için 1 er sayı alır.

İlk defa onbiri tutturan oyunu kazanır.

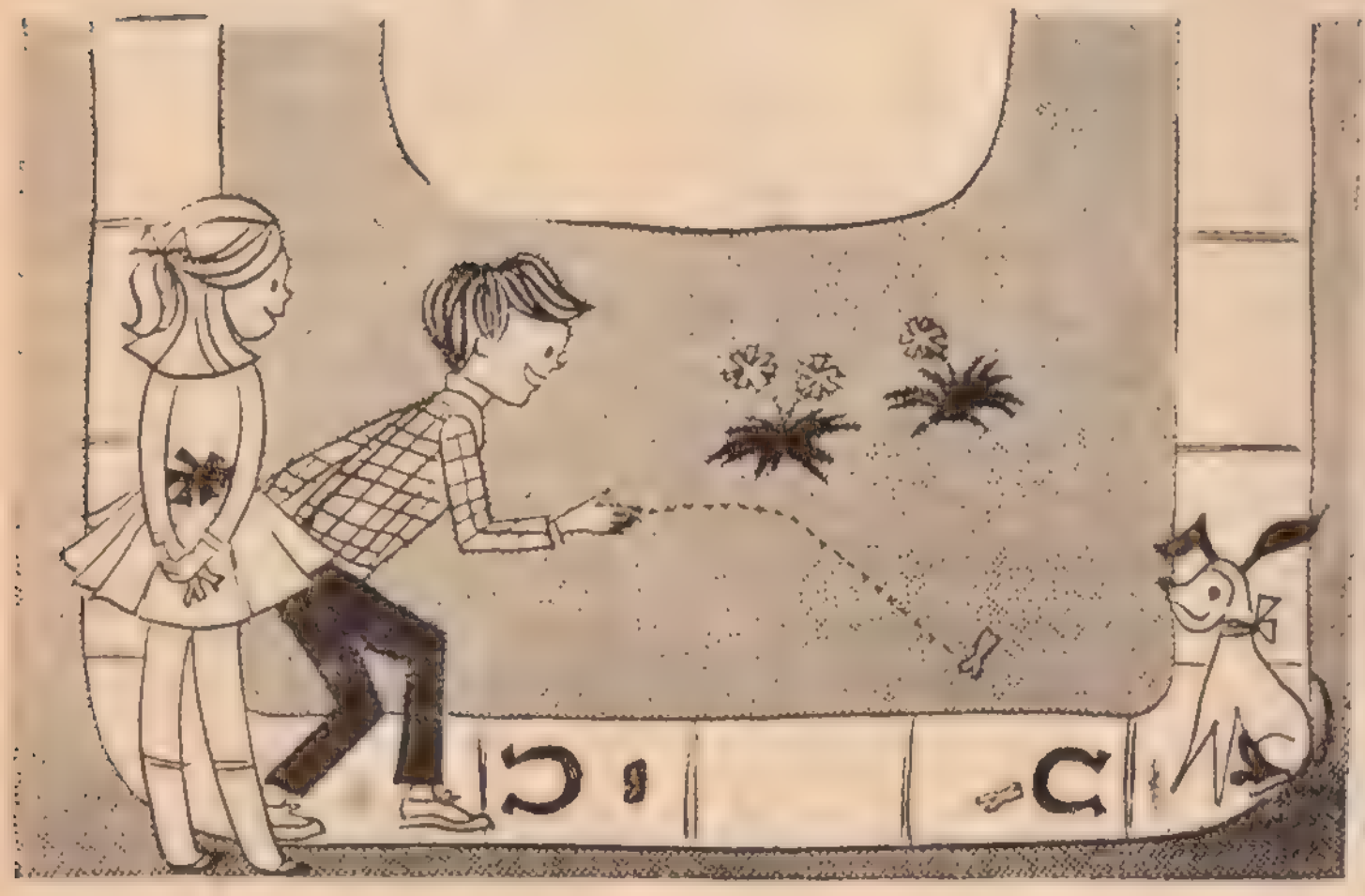

Kâğıt yarışı

Bu da toplu halde oynanacak bir oyun.

Oyuncuları iki takıma ayırın ve bir başlama çizgisi çizin. Oyuncular bu çizgi boyunca sıralansınlar. Sonra, bundan bir metre kadar öteye bir de bitiş çizgisi çizin.

Bir gazete kâğıdını ikiye bölüp bunları bir takımın ilk oyuncusuna verin. İşaret verilince, ilk iki oyuncu, attıkları her adım, elleriyle yerini değiştirdikleri gazete kâğıdının üstüne gelecek şekilde, bitirme çizgisine varmaya çalışır. Bu arada kâğıda değil de yere basan oyuncu, tekrar başlama çizgisine döner. Bitirme çizgisine varan oyuncu, kâğıtlarını alıp, takımı da kendisinden sonraki oyuncuya verir. İlk defa bitiren takım yarışı kazanır.

ELİŞLERİ

Süslü bir abajur yapıyoruz

GEREKEN MADDELER:

65 cm. kareli tafta veya sevdiğiniz ince bir kumaş (15 cm. boyundaki iki abajur için)

210 cm. kadar ince fisto veya kumaştan yapacağınız kırma.

225 cm. kadar ince kordon.

1 m. (altı fiyonk yapılacak kadar) kurdele.

Şekil 3

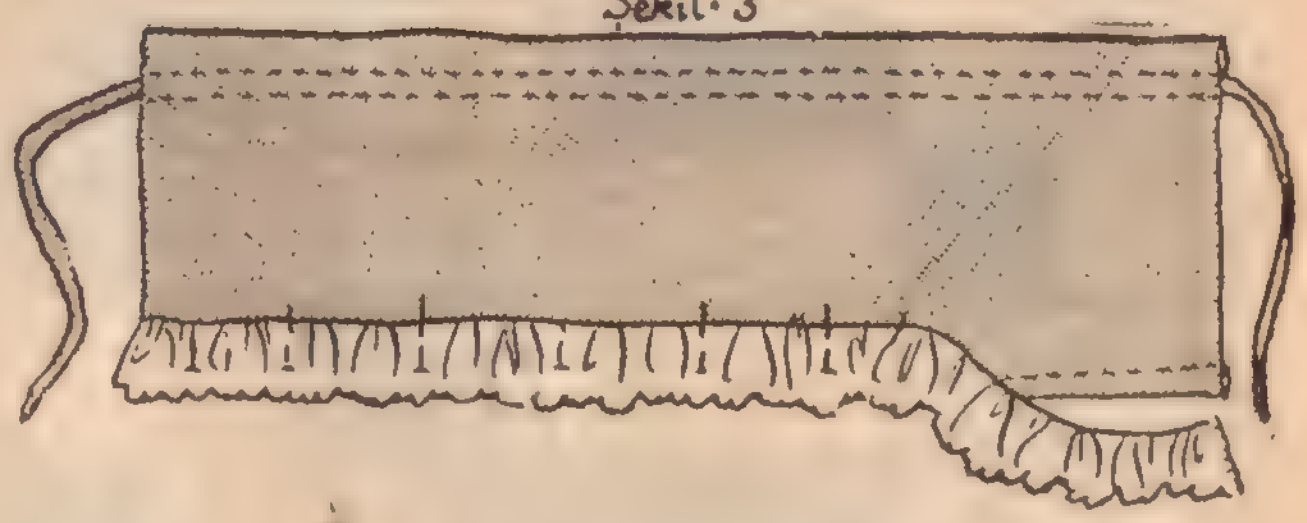

Şekil 1

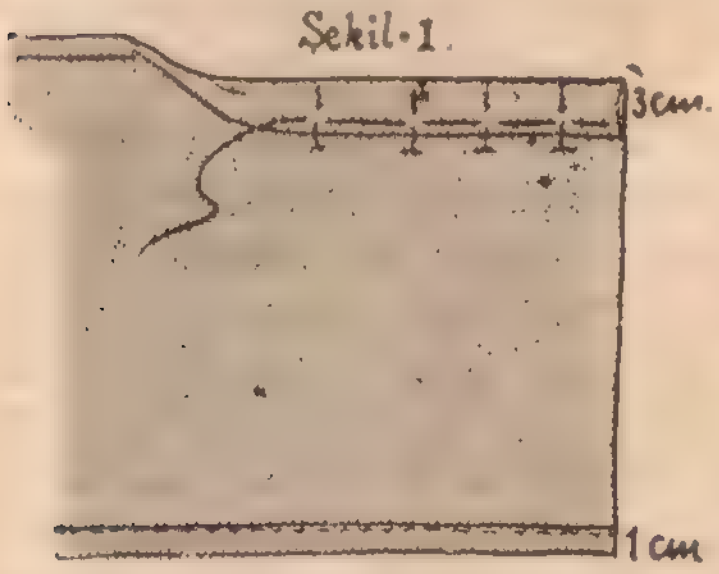

Şimdi elinize bir mezura alın ve abajurunuzun boyunu güzelce ölçün. 15 cm. kadar geldi diyelim. Buna ilkin 1 cm. kadar ekleyin. Sonra 3,5 cm. üst, 1,5 cm. de alt kısım için kıvırma payı bırakarak bunları toplayın. 21 cm. ediyor. Şimdi elinizdeki kumaştan 2 tane 21 cm. lik kumaş kesin.

Şekil 2

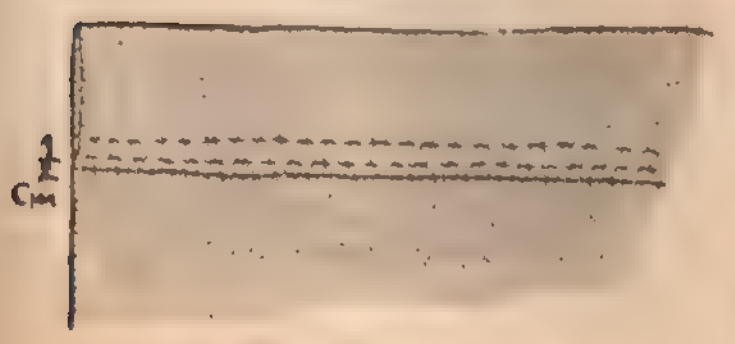

Üst kısmının bastırılması: İlkin yine içe yarım cm. kıvırın Şekil 1 deki gibi 3 cm. kıvırarak ince ince bastırın. Sonra 1/2 cm. içerden bir dikiş daha dikerek kordon geçirmek için bir yer yapın. Şimdi kordonu ikiye bölün.

Alt kısmının bastırılması: Kumaşı yarım cm. içe kıvırıp tırnağınızla bastırın. Sonra yarım cm. daha kıvırarak ilkin teğelleyin sonra bastırın.

Bir ucunu bir çengelli iğneye takarak kordonu geçirin. Şimdi fistoyu ortasından ikiye bölün. Biraz büzgü yaparak kumaşınızın alt ucuna dikin. İsterseniz 180 cm. alarak hiç büzgüsüz de yapabilirsiniz. Sonra kurdelenizi 6 ya bölün ve fiyonkları Şekil 4'deki gibi yaparak 15 cm. aralıkla dikin. Sonra kordonu çekerek abajurunuzun üstünde duruncaya kadar büzün ve fiyonk şeklinde bağlayın.

Şekil 4

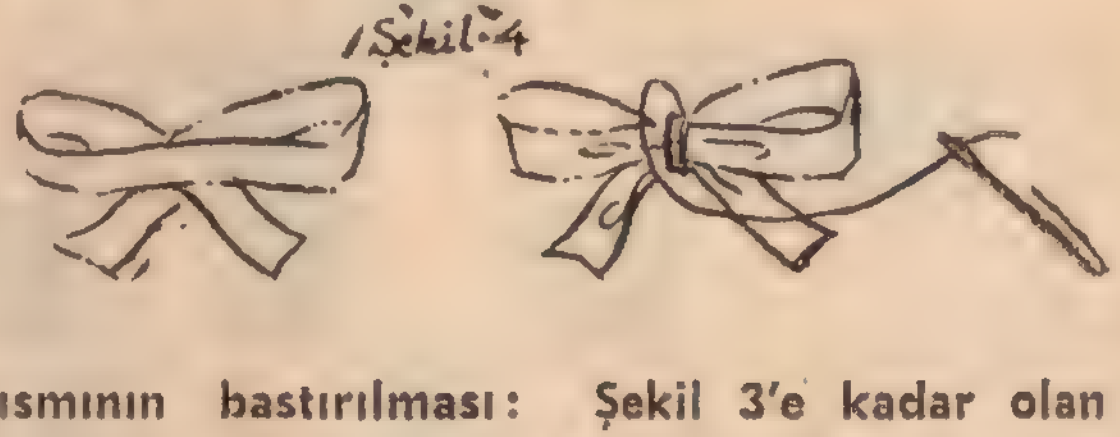

Şekil 3'e kadar olan kısmı aynı şekilde uygulayarak pencerenize abajurlarınızla bir örnek perdeler de dikebilirsiniz.

Şekil 5

BİLMECE BULMACA...

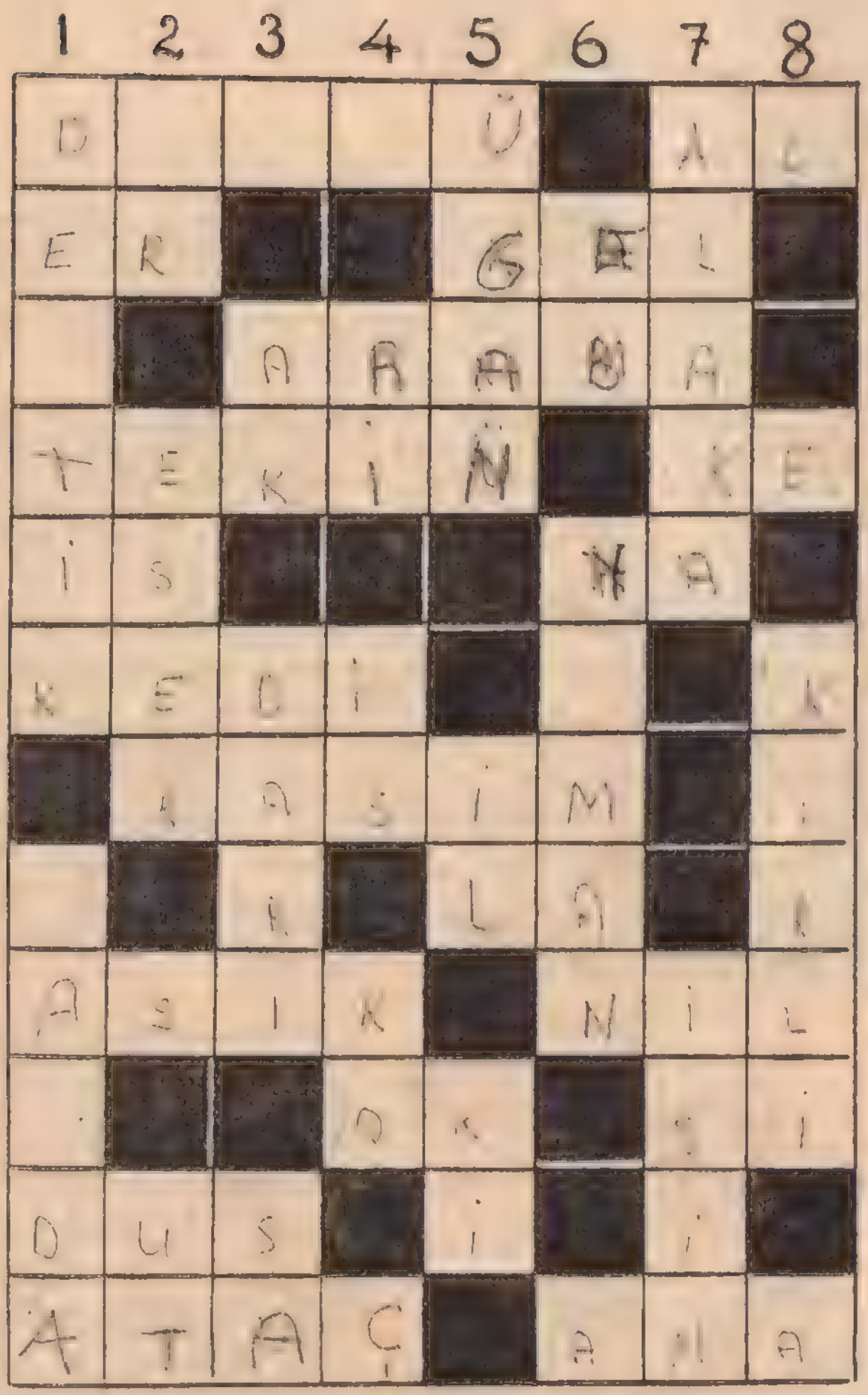

SOLDAN SAĞA : 1) Uzakdoğu ülkelerinden birinin halkından — Tok değil. 2) Asker — Bir emir. 3) Bir taşıt. 4) İçinde cin, peri olduğuna inanılmayan — Tersi, ilâve. 5) Dumanın bıraktığı kara toz — Tersi, canımız yanınca böyle haykırırız. 6) Evcil bir hayvan. 7) Bir erkek adı. 8) Tersi, kırmızı. 9) Yüzyıl — Dünyanın en uzun nehirlerinden. 10) Yay ile atılır — Bir nota. 11) Yüksekten püskürtmek suretiyle su dökünme. 12) Arı türkçe akımının öncüsü bir dilcimiz — Fakat.

YUKARIDAN AŞAĞI: 1) Bir şeyin kenarında açılan küçük gedik — Büyük bir hayvan. 2) Sonuna «i» harfi eklenince, büyük anlamına gelir — Sanatçının yarattığı şey — Alaturka bir çalgı 3) Beyaz — Kuş yemi olarak ta kullanılan, buğdaygillerden bir bitki — Tersi, yemek. 4) Dileğin yarısı — Tersi, bir nota — Tersi, bir general rütbesi. 5) Başına bir harf eklenirse, coşkun bir halk müziği demek olur — Vilâyet — Bir edat. 6) Tersi, koyunun çıkardığı ses — «Şiddetli» anlamına gelen bir sıfat. 7) İlgi — Ad. 8) Temiz değil.

(Çözümü 49. sayfada)

GÖZ YANILMASI MI?

Resimde gördüğünüz konilerden hangisi daha büyük?

Cevap: İkisi biribirine eşit. B konisinin daha büyük olduğunu ileri sürmeniz son derece normal bir şey. Çünkü resmin arka tarafındaki çizgiler yanıltıyor gözlerinizi.

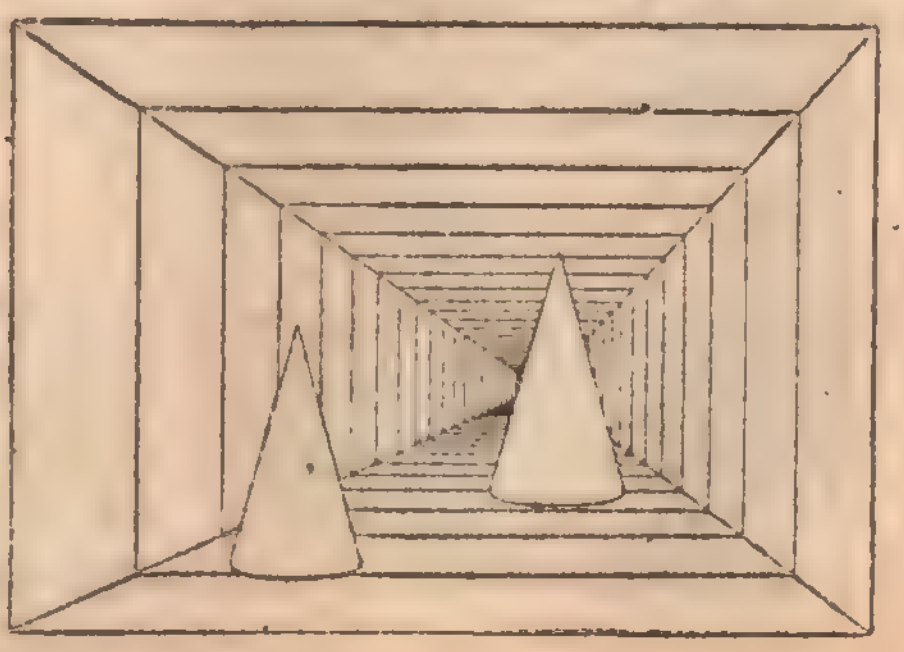

Denizin dibindeki dalgıca hava hangi yoldan geliyor dersiniz? A dan mı, yoksa B den mi?

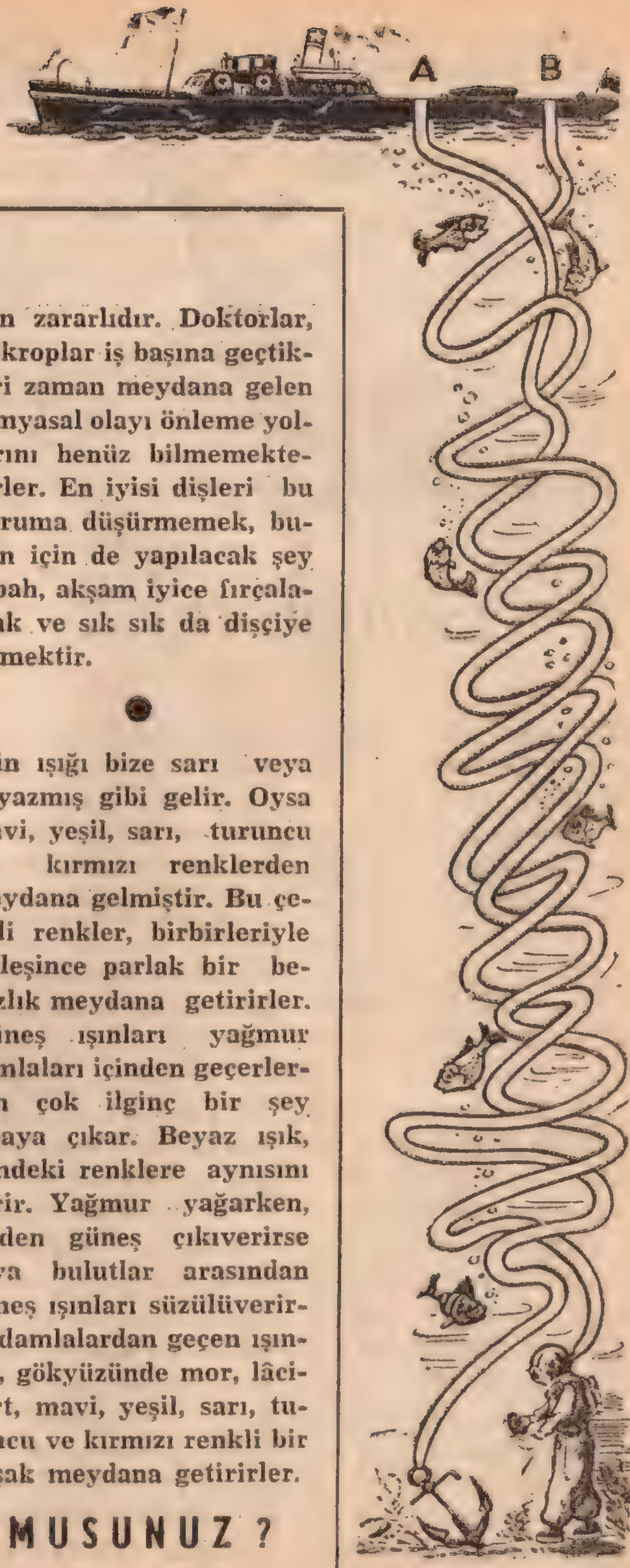

BİLİYOR MUSUNUZ ?

Dişlerinizin üstündeki siyah benekler nedir?

Bu benekler dişin o noktalarda oyulmağa başladığını gösterir. Eğer bunlar çok derinleşirse dişiniz ağrımaya başlar. Hepiniz çok iyi bilirsiniz ki, bir diş üzerinde siyah benekler belirir belirmez hemen diş doktoruna koşmak gerekir.

Dişlerimiz, besinleri kesmek, ufaltmak ve onları öğütmek için sivri ve serttir. Dişe sertliğini veren, mine denilen en dıştaki tabakadır. Minenin altında daha yumuşak maddelerden meydana gelmiş tabakalar bulunur.

Bazan dişler arasında kalan yemek artıkları, kokuşarak mineyi de bozarlar ve onu oymağa başlarlar. Bazı da sıcak üstüne soğuk, soğuk üstüne sıcak bir şeyler yemek ve içmek le diş minelerinin çatlamasına biz sebep oluruz. Kokmuş yemeklerden üreyen mikroplara kendi elinizle giriş kapıları açmış olursunuz. Çok şekerli tatlı yiyecekler yemek, dişler için zararlıdır. Doktorlar, mikroplar iş başına geçtikleri zaman meydana gelen kimyasal olayı önleme yollarını henüz bilmemektedirler. En iyisi dişleri bu duruma düşürmemek, bunun için de yapılacak şey sabah, akşam iyice fırçalamak ve sık sık da dişçiye gitmektir.

●

Gün ışığı bize sarı veya beyazmış gibi gelir. Oysa mavi, yeşil, sarı, turuncu ve kırmızı renklerden meydana gelmiştir. Bu çeşitli renkler, birbirleriyle birleşince parlak bir beyazlık meydana getirirler. Güneş ışınları yağmur damlaları içinden geçerlerken çok ilginç bir şey ortaya çıkar. Beyaz ışık, içindeki renklere aynısını verir. Yağmur yağarken, birden güneş çıkıverirse veya bulutlar arasından güneş ışınları süzülüverirse damlalardan geçen ışınlar, gökyüzünde mor, lâcivert, mavi, yeşil, sarı, turuncu ve kırmızı renkli bir kuşak meydana getirirler.

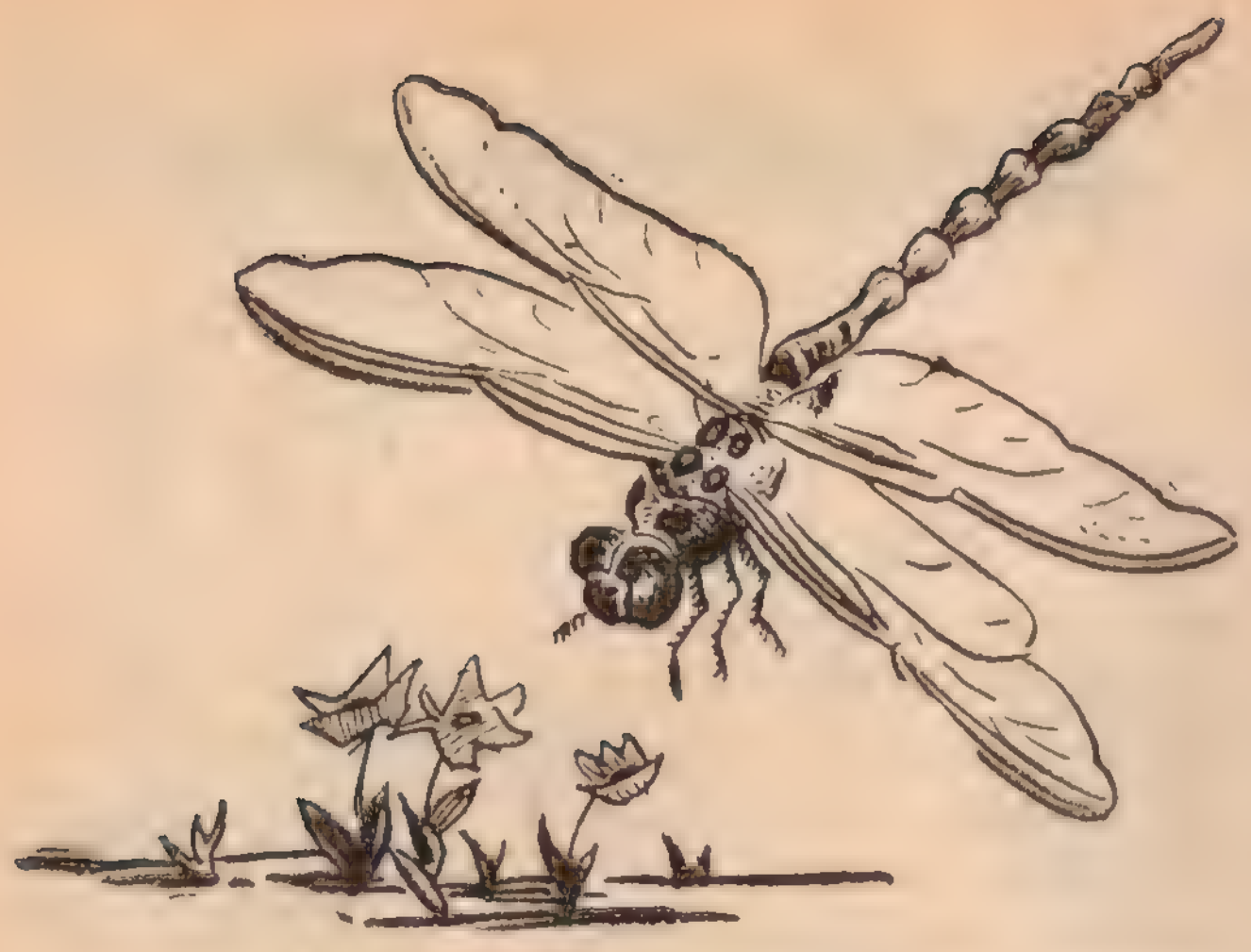

HAYVANLAR DÜNYASINDA

Yusufcuk

Hedefine ok gibi inen şu dostumuza bakın hele! Sivrisinekler, tatarcıklar, sinekler dört bir yana kaçışıyor. Tanıdınız, değil mi? Yusufcuk kardeş avlanmaya çıkmış. Avını havada yakalar ve hemen yutuverir. İştahı akıllara durgunluk verecek kadar fazladır.

Uçucu böceklerin hemen hepsi çok hızlı giderler ve çok çabuk yön değiştirebilirler. Ama hiç birisi avcılık bakımından bizim Yusufcuk kardeşle boy ölçüşemez. Boyuna posuna bakmadan, karşılaştığı kocaman sineklerin de kolayca hakkından gelir. Ağzı avını yakalamaya son derece elverişlidir. Bir defa, kocamandır; sonra, her şeyi kolayca yakalayıp çiğniyebilmesi için, sert parçalardan meydana gelmiştir. Bundan başka, küçük sinekleri tuzağa düşürmek için altı ayağını da çenesinin altında bir araya toplıyabilir.

Yusufcuklara bahçelerde, parklarda raslanırsa da; göl, dere gibi su kıyıları asıl bulundukları yerlerdir. İkide bir, sazlar arasından fırlıyarak baştanbaşa taradıkları belirli avlanma bölgeleri vardır.

Böcekleri kovalarken âniden yönlerini değiştirebilirler.

Kanatları incecik, cam gibi şeffaf bir zarla kaplıdır. Bu zar, kanattaki enine boyuna uzanan son derece dayanıklı, sicimi andıran desteklerle sağlamlaştırılmıştır. Dört kanadı vardır. Onu diğer böceklerden ayıran bir özellik de, kanatlarını kapatmamasıdır, Dinlenirken bile, uçarken olduğu gibi açıktırlar. Kanatlar gövdeye çok kuvvetli kas ve bağlarla tutturulduğundan, Yusufcuk kardeş, akıllara durgunluk veren bir hızla, oradan oraya ok gibi atılır.

Diğer böcekler gibi, Yusufcuklar da vücutlarını çepçevre dolaşan hava kanalları yoluyla solunum yaparlar. Hava, kanallara, gövdedeki minik deliklerden girer. Bunlar kapakçıklarla açılıp kapatılabilir. İçeri giren hava, kanallarla doğrudan doğruya organlara gider. Ne var ki, hızlı uçuş için bu kanallar la elde edilenlerden çok daha fazla oksijen gereklidir. Hava biriktirmek için bu kanallara bağlı hava keseleri de vardır.

Vücudu göz kamaştırıcı renklerle parıldıyan ince, uzun, zarif bir böcek olan Yusufcuğun, göl veya havuzlarda, çirkin bir kurtcuk olarak dünyaya geldiği kimin aklının köşesinden geçer ki!. Daha doğrusu, insan bu gerçeği öyle

kolay kolay kabul etmeye yanaşmaz.

Yusufcuklar, havada uçmaya başlamadan çok önce sular, bataklıklar içinde yumurtadan çıkarlar. Uzun, kocaman kafalı, çirkin, yumuşak kurtcuklar halindedirler. Alt dudak dışa dönüktür. Ucunda minik su böceklerini yakalayıp ağıza atmaya yarayan kancalar bulunur. Altı ayağı ve upuzun bir kuyruğu vardır. Kuyruk, yavrunun hem yüzme hem de solunum organıdır. Su içinde yaşadığı sürece balıklar gibi solungaçlarla solunum yaparlar. Solungaçlar kuyruklarındadır ve vücuda girip çıkan havanın oksijenini alırlar. Ayrıca kuyruk, vücuttaki suyu birdenbire dışarı püskürterek, jet uçakları gibi hayvanın ileri hareketini sağlar.

Minik kurtcuk saldırgandır. Karnı hiç doymaz. Bu yüzden hep kurbağa ve balık yavruları peşinde dolaşır. Yakaladıklarını kuvvetli çeneleri ve keskin dişleriyle silip süpürüverir. Çok çabuk büyür. Bu arada dört defa da deri değiştirir. Daha sonra kelebeklerin koza olup içine girdikleri devre başlar. Yalnız, bunların kozası yoktur. Sudan çıkıp kıyıdaki sazlara tutunurlar ve üstlerindeki deri yırtılıp ergin bir Yusufcuk halinde ortaya çıkıncaya kadar orada kalırlar. Bu arada hava kanalları yardımıyla solunuma da başlarlar. Kanatları sertleşip gerginleşince ileri fırlarlar ve bir bir ay veya altı hafta süren kısa ömürlerini sineklerin peşinde koşarak geçirirler. Yusufcuk kardeş, kurtcuk halinde sularda iki yıl yaşadığı halde, yer yüzündeki ömrü pek kısadır. On beşe yakın çeşitleri vardır. Bazı kimselerin sandığı gibi insanı sokmazlar. Zararsız yaratıklardır. Ayrıca sinek, sivrisinek, tatarcık v.s. gibi haşaratı yok ettiklerinden, bize faydalıdırlar.

Birinci Boksör: Şu soyunma odaları da ringe pek uzak canım, insan oraya gidinceye kadar iyice yoruluyor doğrusu.
İkinci Boksör: Üzülme dostum, nasıl olsa yayan dönmiyeceksin!...

•

Satıcı: Bu makine sizi işlerinizin yarısından kurtarır
Müşteri: Peki öyleyse ben iki tane alayım.

•

Ali: Geçmiş olsun, kolun kırılmış. Kaza nasıl oldu?
Ahmet: Kaza filân yok. Şu merdivenleri görüyor musun?
Ali: Evet, ne olacak?
Ahmet: Hiiç. Ben görememiştim de!...

•

Bir matematik profesörü, arabasına çarpan bir şoförü polise şikâyet etti.
Polis: Arabanın numarasını almış mıydınız?
Profesör: Hayır, yalnız şöyle bir bakmıştım. Sayının iki katı alınıp kendisiyle çarpıldıktan sonra kare kökü alınırsa, çıkan numaranın tersini veriyordu.

Telâşlı Yolcu: Kaptan, bu türlü gemilerin sık sık battığı olur mu?
Kaptan: Hayır efendim. Yalnız bir defa!..

•

Kolu kırık çocuk: Doktor, kolum alçıdan çıkınca keman çalabilecek miyim?
Doktor: Tabii, yavrum.
Çocuk: Doğrusu buna çok sevindim. Ömrümde hiç keman çalmamıştım da..

46. SAYFADAKİ BULMACANIN CÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1) Çinli — Aç. 2) Er — Gel. 3) Araba. 4) Tekin — Ke. 5) İs — Ya. 6) Kedi. 7) Resim. 8) La. 9) Asır — Nil. 10) Ok — Si. 11) Duş. 12) Ataç — Ama.

YUKARIDAN AŞAĞI: 1) Çentik — Monda. 2) İr — Eser — Ut. 3) Ak — Darı — Şa. 4) Rl — İs — Ro. 5) İgan — İl — İl. 6) Eb — Yaman. 7) Alâka — İsim. 8) Kirli.

Mehmet Ali & Akşamsefası

DAMLIYA
DAMLIYA
GÖL OLUR

Yeni Ajans — 3148

HAYVAN DOSTLARI

Deniz Eskin

Fuat Özkan

Seza Yalınlı

Oya Özler

Fuat Yuca

Tanver Ozbodur

Rasim Gezmiş

Orhan Çoban

Moris Ruso

Öznur Ütük

Lâle Gürcan

Mehmet Akif Akşamoğlu

KARAKEDİ ÇETESİ

Çizen : SELMA EMİROĞLU AYKAN

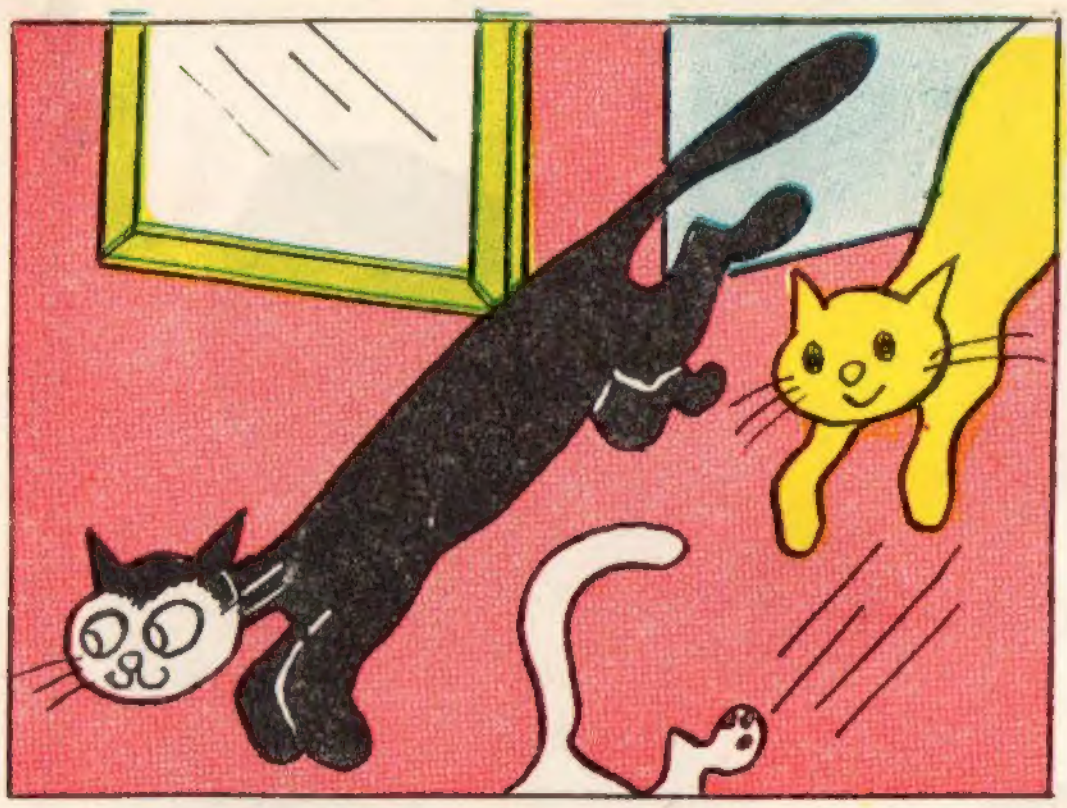

Bakın, sepet orada, pergelleri açalım!
Giyinip kuşanarak, hep birlikte kaçalım!

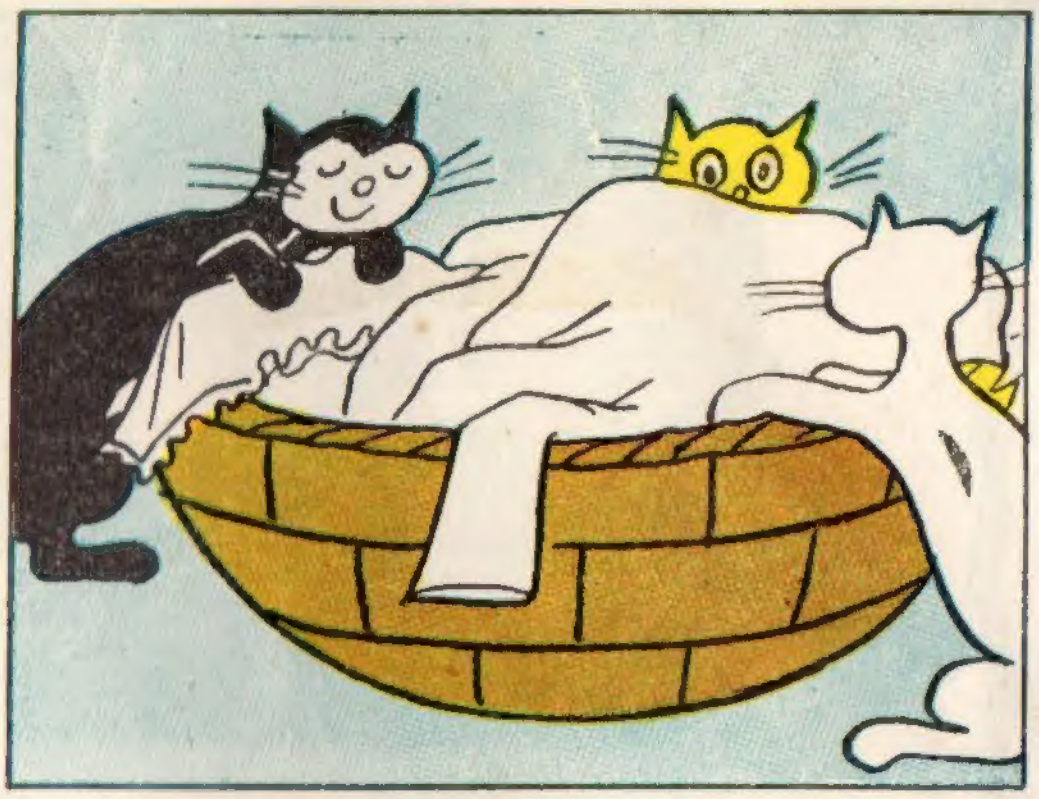

Eline sağlık, Güllü, çamaşırlar mis gibi!
Batan geminin malları!. Beğen beğendiğini!

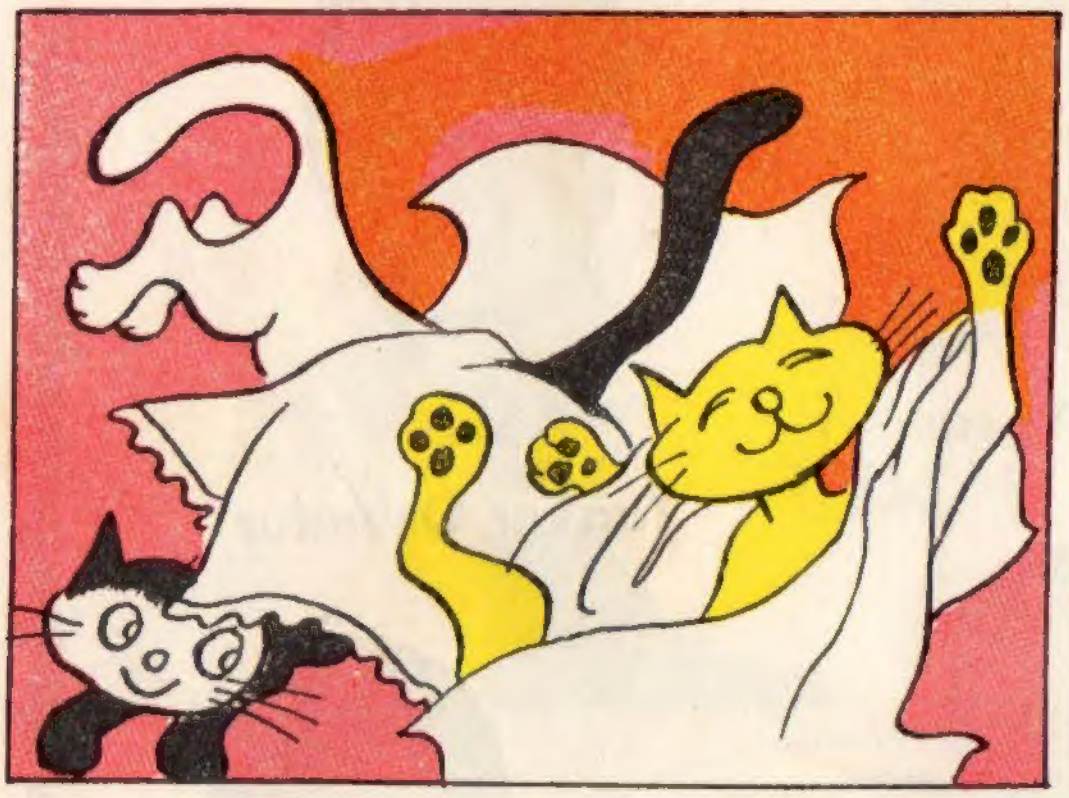

Elbiseler üstümüze tastamam!
Ta ra ra.. Ti ra ra.. Ram pa pam..

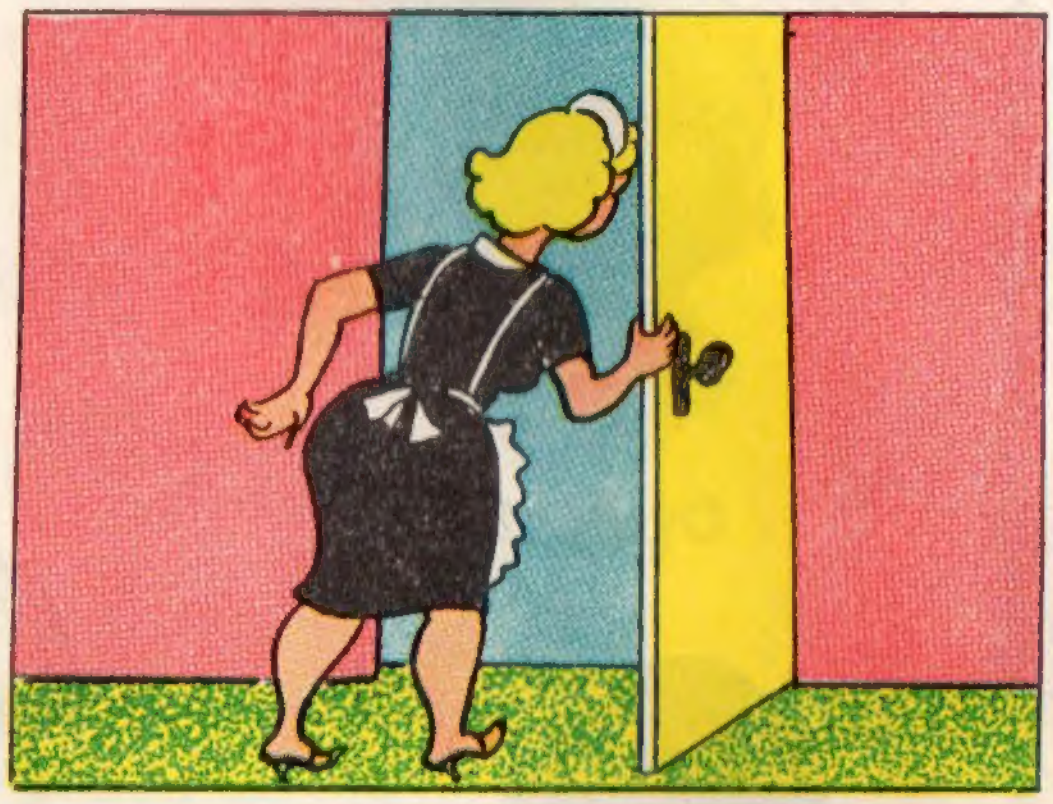

Nedir bu şamata böyle, gene sabah sabah?
Bayram değil, seyran değil, hayırdır inşallah!

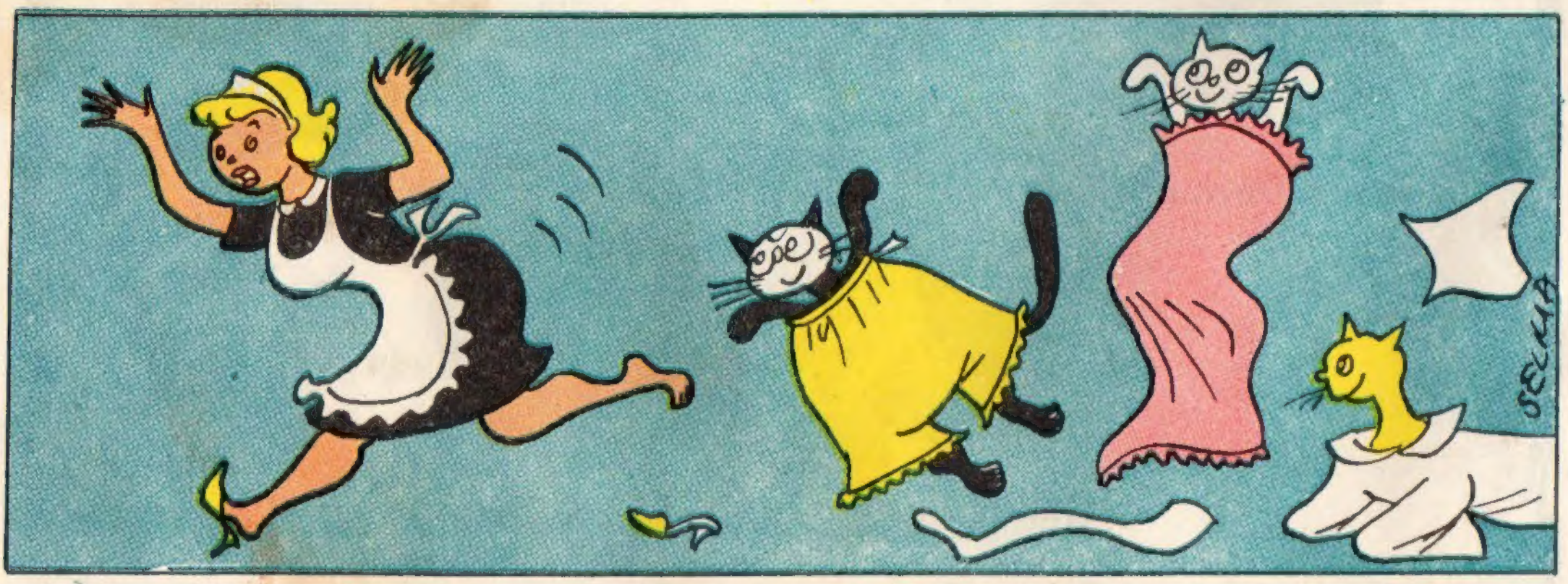

Aklımı kaçıracağım, nedir bu başıma gelen?
Çekmediğim kalmadı, şu çetenin elinden!

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.